

Gościniec Horb

**Krótki
przewodnik
dla Gości**

Bieszczady oczarowują

Bieszczady oczarowują swoim pięknem i dzikością. Turystów przyciągają tu przede wszystkim góry, których długie grzbiety rozciągają się od północnego zachodu w kierunku południowo - wschodnim. Bieszczady stanowią fenomen przyrodniczo - historyczny na skalę europejską.

Bieszczadzki Park Narodowy

W związku z wyludnieniem tego terenu w okresie powojennym, przyroda w wielu miejscach zaciera ślady po dawnej działalności gospodarczej i pasterskiej. Nieposkromiona roślinność i zachowane ślady żyjących tu niegdyś kultur wyróżniają ten teren, bogaty w faunę puszczańską, lesiste obszary i niepospolitą florę. Niewątpliwą chlubą jest Bieszczadzki Park Narodowy, trzeci co do wielkości park narodowy w Polsce. Został utworzony w 1973 roku. Obecnie zajmuje 290 km² w najwyższej położonej części Bieszczadów Zachodnich, zaliczanej przez przyrodników do Karpat Wschodnich. W 1992 r. Bieszczadzki Park Narodowy stał się częścią polsko- słowacko- ukraińskiego Rezerwatu Biosfery "Karpaty Wschodnie". Fauna BPN jest stosunkowo bogata w gatunki puszczańskie takie jak: niedźwiedzie, wilki, rysie, jelenie karpackie, sarny, dziki, żubry, borsuki i bobry. Park jest rajem dla ornitologów. Występują tu orły przednie, orliki krzykliwe, trzmiełojady, puszczyki uralskie, liczne gatunki dzięciołów i inne drobne ptaki śpiewające. W strefie połonin zobaczyć można wiele roślin wschodniokarpackich, jak np.: pszeniec biały, goździk skupiony, wężymord różowy oraz liczne rośliny wysokogórskie, np. zawilec narcyzowaty, widłak alpejski i posienicznik.

Dla turystyki Bieszczady odkryto już w okresie międzywojennym i właśnie wtedy powstały tutaj pierwsze schroniska w Siankach, Beniowej, Dydiowej czy Sokolem. Wówczas wyznaczono także czerwony szlak beskidzki im. Józefa Piłsudskiego z Sianek do Krynicy. W Bieszczadach szukali

odpoczynku i natchnienia znani artyści, m.in. Aleksander Fredro, Edward Stachura, Jerzy Harasymowicz, Wojciech Belon.

Przez ponad pięć wieków w Bieszczadach toczyło się życie wielu pokoleń Bojków, Polaków i Żydów - był to swoisty tygiel różnorodności kulturowej. II wojna światowa, a potem działania wysiedleńcze zakończone akcją „Wisła” nieodwracalnie zmieniły oblicze bieszczadzkiej ziemi. Odeszli stąd autochtoni, a wraz z nimi ciągłość kulturowa i osadnicza. Bieszczady, opuszczone, wyludnione, zniszczone, w których królowała natura odbierająca człowiekowi tereny niegdyś intensywnie eksploatowane i skrywająca coraz bardziej nieliczne już ślady minionych czasów, stały się Mekką dla poszukiwaczy mocnych wrażeń, dla twardzieli i marzycieli, dla ludzi z przeszłością, ale bez przyszłości.

Burzliwa historia Bieszczadów pozostawiła wiele cennych zabytków kultury materialnej, których obecność sprzyja propagowaniu turystyki refleksyjnej (odkrywającej ślady przeszłości, zabytki, poszukiwającej tradycji). Najwięcej obiektów znalazło się na trasie Szlaku Architektury Drewnianej (www.podkarpackie.pl/szlak), który w wielu miejscach przeplata się ze szlakami ikon: doliny Sanu i doliny Oslawy (www.szlakikon.pl).

NAJciekawsze strony WWW poświęcone Bieszczadom:

www.cisna.pl

www.bieszczady.pl

www.bieszczady.net.pl

www.gminacisna.pl

Materiały zamieszczone w Księdze Domu pochodzą w części ze stron wymienionych powyżej.

Bieszczady - Strzebowiska

Strzebowiska

Witamy w naszej wsi. Strzebowiska, zwane Najpiękniejszą Wsią Bieszczadów usytuowane są przy Wielkiej Pętli Bieszczadzkiej, między Wetliną a Cisną. Rozciągają się z północy na południe, częściowo wzdłuż potoku Kalnica.

HISTORIA

Osada po raz pierwszy wymieniona została w 1561 roku, jako posiadająca jeszcze wolną (prawo użytkowania ziemi dworskiej bez ponoszenia opłat). Jej pierwotna nazwa to "Zrubowiszcz" - wywodząca się z ukraińskiego - "zrubowaty" - czyli zrębywać. Od końca XIX wieku do 1967 roku były to Strubowiska, które zmieniono na Strzebowiska, by brzmiało bardziej po polsku. Wieś lokowana była na prawie wołoskim w najdalej wysuniętym na południowy wschód skrawku dóbr rodziny Bałów z Hoczwi. Do 1945 roku we wsi stała drewniana cerkiew, w jej pobliżu znajdował się cmentarz. We wsi mieszkali Cyganie, Żydzi, Polacy oraz stanowili większość Ukraińcy. W okresie międzywojennym we wsi mieszkaly dwie rodziny cygańskie, trudniące się kowalstwem i muzykowaniem. W tym samym czasie żyły tu też trzy rodziny żydowskie. W mowie potocznej byli określani jako: Dohen, Herszko i Kowa. Żyd Herszko miał tu sklep. We wsi był również młyn i karczma.

W latach 1900-1904 przez wieś przeprowadzono tory pierwszej kolejki wąskotorowej z Majdanu przez Strubowiska do Kalnicy. Obecnie jedynym śladem po tej linii kolejowej jest leśna droga „stokówka” w lasach na południu wsi.

W 1921 roku wieś liczyła 53 domy i 278 mieszkańców. Ludność mieszkała tu w drewnianych, zrębowych chatach krytych słomą. Przy domach stały kamienne piwnice, nakryte daszkami. Studnie były cembrowane kamieniami, a wodę z nich czerpano łyżką z hakiem. Żurawie należały do rzadkości.

We wsi stała również szkoła, która na początku lat trzydziestych XX wieku mieściła się w wynajętym domu. Jesienią 1935 roku wspólnie z mieszkańcami pobliskiego Przysłupa wybudowano nowy budynek szkolny. W latach 1936 - 37 nauczyciel Zygmunt Bąk zorganizował naukę dla dorosłych, jednak w 1939 roku nadal było tu wielu analfabetów. W szkole korzystano z podręczników łemkowskich: "Łemkiwskyj bukwar" - elementarz łemkowski i "Persza łemkiwska czytanka" - wprowadzonych w 1934 roku.

Do 1785 roku w Strubowiskach istniała samodzielna parafia, później wieś została przyłączona do parafii w Kalnicy, natomiast w pierwszej połowie XIX wieku obie wymienione osady przyłączono do parafii w Smereku. Pierwszą cerkiew filialną p.w. Narodzenia NMP wybudowano tu około 1700 roku. Druga, również drewniana, na miejscu poprzedniej, stanęła tu w 1843 roku. Jej wnętrze pokryte było zrębowym sklepieniem. Świątynia ta uległa zniszczeniu po 1945 roku. Jeszcze kilka lat temu na cmentarzu cerkiewnym znaleźć można było trzy żelazne krzyże wieńczące cerkiew.

Kapliczka

Strzebowiska

Dziś w miejscu cerkwi rośnie jedynie kępa świerków. Sam cmentarz położony jest na rozległym wzgórzu gęsto porośniętym drzewami. Nie zachowały tu się żadne kamienne nagrobki. Wędrując po cmentarzu zauważyć można jedynie kilka mogił ziemnych zarośniętych mchem i trawą. W 2008 roku mieszkańcy Ukrainy postawili na cerkwisku kilkumetrowy krzyż upamiętniający byłych mieszkańców. Ktoś zawsze pamięta o opuszczonym cmentarzu wokół cerkwi i również tam często palą się znicze.

Naprzeciw starego cerkwiska, przy drodze głównej stoi murowana pobielona kapliczka z wnęką, w której znajduje się figurka Matki Boskiej. Zbudowana ok. 1920 roku, ufundowana przez mieszkańca wsi Wasyla Podolaka. Postawiono ją w półkolu starych lip, w miejscu gdzie w XIX wieku stał drewniany krzyż.

W czasie wojny we wsi kwaterowała sotnia UPA dowodzona przez "Weselego". 21 marca 1945 roku miejscowość została otoczona przez dwa bataliony NKWD wspomagane przez oddział Wojska Polskiego i milicjantów z Cisnej. Było to jedno z największych starć z ukraińską partyzantką w Bieszczadach. Ukraińcy przez kilka godzin stawiali opór, by mieć czas na ewakuację dużej liczby chorych i rannych. W końcu uciekli do lasu ze stratą 13 zabitych. Podczas walki niemal cała wieś spłonęła, zostało jedynie 3-5 domów. Według jednej z relacji spalili ją Sowieci po ucieczce UPA. Po tym wydarzeniu pozostali przy życiu ludzie, budowali sobie ziemianki i szałas, dopiero latem zaczęli odbudowywać domy. Większość mieszkańców Strubowisk wywieziono pod przymusem na Ukrainę w 1946 roku. W ramach akcji "Wisła" w dniach 28 kwietnia - 10 maja 1947 roku wysiedlono z osady kolejne 30 osób. Po wysiedleniu nikt tu nie pozostał.

Dziś w Strzebowiskach stoi kilkadziesiąt domów, ale nie przetrwało żadne zabudowanie sprzed wojny. Obecni mieszkańcy przybyli w okresie powojennym z całej Polski: m.in. z Lublina, Zakopanego, ze Śląska, z Wybrzeża, Rzeszowa i Warszawy. Z dawnych mieszkańców, wysiedlonych na Ukrainę nikt nie powrócił, ale odwiedzali oni Strzebowiska co rok, podczas Łemkowskiej Watry. Pod przydrożną kapliczką zapalają znicze.

Pensjonat Horb

Z miłości do Bieszczadów.

W lipcu 2013 roku otworzyliśmy dla Państwa pensjonat Horb, zlokalizowany w Strzebowiskach, zwanych najpiękniejszą wsią Bieszczadów.

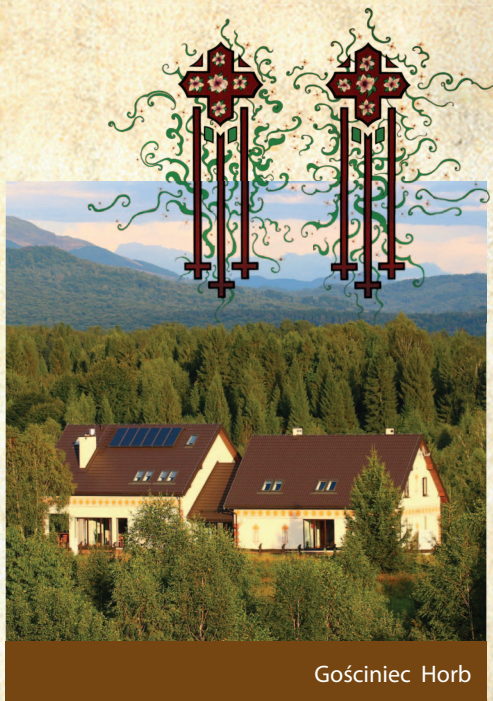
Miał to być nasz pierwszy pensjonat, ale los sprawił, że stał się drugim, po działającym od 2010 Domu Gościennym Borsuczyna.

Pensjonat Horb sobie wymarzyliśmy, wyśniliśmy, wywalczyliśmy, aż w końcu zbudowaliśmy.

Pensjonat Horb znajduje się w Strzebowiskach, w pięknym miejscu, z którego widać całą panoramę Bieszczadów Wysokich: od Smerka, przez Poloninę Wetlińską i Caryńską, obie Rawki, na Tarnicy kończąc.

Horb - z ukraińskiego „Hrb” oznacza grzbiet lub garb. Tak przedwojenni mieszkańcy nazywali tę część Strzebowisk. Opowiedziała nam o tym córka ostatniego właściciela tego magicznego miejsca - Katerina Rusin.

Na Horbie, w przepięknym, oddalonym od innych zabudowań miejscu, na szczycie górującego nad dwiema dolinami grzbietu mogą Państwo do woli rozkoszować się urokami nieokiełznanej bieszczadzkiej przyrody, a my postaramy się, żebyście czuli się Państwo komfortowo i nic nie zakłócało wypoczynku.

Gościniec Horb

Dom Gościnny Borsuczyna

Borsuczyna to pierwszy z naszych pensjonatów. Staramy się, żeby każdy Gość czuł się w niej jak u „Pana Boga za piecem”. Ciepły klimat naszego Domu wprowadzi Państwa w dobry nastrój, a urok tego wyjątkowego miejsca pozwoli spędzić niezapomniane chwile w Bieszczadach.

W Strzebowiskach nie ma pośpiechu, nie ma tłumów, nie ma korków. Tu, na wschodnim krańcu Polski, na kresach Unii, jest inny świat! Sielankowy krajobraz oczarowuje zapierającymi dech w piersiach widokami, czuć zapach nieskażonej przyrody, pozostał smak pogranicza i trudnej historii tego regionu, a przede wszystkim jest cisza.

Jeśli ktoś marzy o prawdziwym odpoczynku i oderwaniu od codzienności, to jest idealne miejsce zarówno dla osób lubiących leniuchowanie w „pięknych okolicznościach przyrody” jak i dla turystów, preferujących aktywny wypoczynek. O każdej porze roku można tu doskonale wypocząć.

Dom Gościnny Borsuczyna

Chata Rysia i Chata Misia

Zlokalizowane na działce niedaleko Domu Gościennego Borsuczyna całoroczne domy na wynajem Chata Rysia oraz Chata Misia oferują komfortowy wypoczynek dla rodzin lub grup znajomych, mogąc pomieścić do 9 osób. W każdym domu na Gości czekają 2 sypialnie na piętrze (3 i 4 osobowa) oraz pokój na parterze, który zależnie od potrzeb może pełnić rolę trzeciej sypialni (2 osoby) lub salonu. Kuchnia połączona jest z jadalnią, latem na posłki zaprasza taras. Kominiek tworzy ciepły urok w jesienne i zimowe dni. Przy każdym domu znajduje się osobny parking.

Chata Rysia

Zasady rezerwacji i pobytu w Gościńcu Horb, Domu Gościennym Borsuczyna, Chacie Rysia i Chacie Misia znajdują Państwo na odwrocie kart pobytu oraz na stronie www.pensjonaty-bieszczady.pl

Bezpieczny wypoczynek

Znajdują się Państwo w terenie górskim. Mimo, że w Bieszczadach nie ma wysokich szczytów, skał, drabinek wspinaczkowych itp., nie ulegajcie Państwo poczuciu, że są to góry bezpieczne. Pogoda w Bieszczadach, zwłaszcza w pasmach szczytowych potrafi zmienić się w ciągu kilkunastu minut. W lecie upalny dzień może po chwili przejść w ulewę lub burzę z znacznym spadkiem temperatury.

GÓRSKIE WĘDRÓWKI

Wygodne buty

Ziemia w Bieszczadach po krótkim deszczu zamienia się w bardzo śliską maź, po której chodzenie w butach sportowych (adidas, trampki itd.) jest bardzo trudne, a momentami niebezpieczne. Trasy turystyczne są kamieniste, poprzerastane trawą. Wygodne chodzenie zapewniają buty turystyczne: trekkingowe, górskie lub inne, które sięgają powyżej kostki oraz posiadają podeszwę z głębokim żłobieniem.

Ubranie na wędrowki

Proponujemy, żeby wychodząc w góry zawsze mieć ze sobą ciepłe ubranie oraz coś przeciwdeszczowego i chroniącego przed wiatrem. Dla dzieci, warto zadbać również o ubranie na zmianę w przypadku przemoknięcia.

Jedzenie i picie w górach

Na trasach turystycznych jest niewiele schronisk, więc nie zawsze można liczyć na posiłek i napoje. Wychodząc na wędrowkę dobrze jest mieć ze sobą suchy prowiant, coś wysokoenergetycznego (i przyjemnego – np. czekolada) oraz napoje. Warto mieć też termos z gorącą herbatą. Woda w górskich źródłkach i strumieniach powyżej wsi i pastwisk zwykle nadaje się do picia, jednak nie możemy

tego zagwarantować. Niektórzy z Państwa mogą również źle reagować na świeżą wodę z takich źródeł. Proponujemy zawsze mieć ze sobą odpowiedni zapas wody pitnej.

SPOTKANIA ZE ZWIERZĘTAMI

Żmije

To nie legendy, opowieści, czy przypadki wyjątkowe. Żmije w Bieszczadach naprawdę żyją. Występują nawet na terenach wsi. Można spotkać żmiję w okolicy domu, na wiejskiej łące albo wylegającą się na ścięcie, którą idziemy. Żmije są jadowite, ale same nie atakują. Pozostawione w spokoju, będą spokojnie leżały i czekały, aż oddalą się Państwo od miejsca ich pobytu. Najwięcej przypadków ukąszenia zdarza się przy przypadkowym nadeptnięciu niezauważonego zwierzęcia. Żmije w obronie atakują, kłusząc zwykle w stopy lub nogi. Dlatego buty za kostkę oraz długie spodnie zdecydowanie zwiększają bezpieczeństwo – żmija często nie jest w stanie ich przegryźć. Gdyby jednak doszło do ukąszenia, należy natychmiast i bezwarunkowo skontaktować się z pogotowiem ratunkowym. Lekarz zdecyduje, czy konieczne jest podanie surowicy.

Wilki

Bieszczady są jedną z ostoj wilka, który w Polsce objęty jest całkowitą ochroną. Każdy, kto wilka zobaczy lub przynajmniej usłyszy, może mówić o wyjątkowym szczęściu. Zdrowe wilki, zarówno w watachach, jak i samotne boją się ludzi i stronią od nich. Zimą można spotkać charakterystyczne, „sznurujące” ślady wilka na podlesnych łąkach i w lasach. Zdarzają się przypadki, że stare i chore wilki korzystają z łatwej zdobyczy i porównują z podwórek psy. Również w Strzebowiskach przypadki takie miały miejsce. Zwykle zdarza się to zimą, wczesnym rankiem, kiedy wilki pozbawione są łatwej zdobyczy. Dla bezpieczeństwa nie należy pozostawiać małych dzieci bez opieki.

Niedźwiedzie

To nie są pluszowe misie – w razie spotkania proponujemy nie podchodzić, a raczej niezwłocznie, powoli i bez paniki się oddalić. Misie żyją w Bieszczadach, nawet w okolicy Strzebowisk mają swoją gawrę. W ostatnich latach niedźwiedzica z młodymi mieszkająca w lesie na wschód od wsi i odwiedzająca zaplecze restauracji przy głównej drodze, buszując w śmietniku.

Górskie szlaki

Inne zwierzęta

W lesie można spotkać zające, lisy, sarny, jelenie, bobry i wiele innych. Zwykle trzymają się z dala od ludzi. Jeśli pozwalają do siebie podejść – mogą być chore, np. zarażone wścieklizną. Generalnie odradzamy zbliżanie się do dzikich zwierząt.

Ptaki

Znajdują się Państwo na terenie objętym europejskim programem ochrony ptaków Natura 2000. Często w trakcie wędrówek można zobaczyć derkacze, orliki, trzmielojady oraz inne ciekawe ptaki szybujące nad Państwa głowami.

BEZPIECZEŃSTWO NA DRODZE

W Bieszczadach obowiązują takie same przepisy ruchu drogowego, jak w pozostałej części kraju, a Policja jest równie skuteczna w ich egzekwowaniu. W szczególności dotyczy to jazdy po spożyciu alkoholu... Takie same uprawnienia jak Policja ma na terenach przygranicznych Straż Graniczna i ona również uprawniona jest do kontroli trzeźwości. Prosimy pamiętać, że także jazda na quadzie lub rowerze po drogach publicznych (drogi leśne to w większości także drogi publiczne...) po spożyciu alkoholu może zakończyć się utratą prawa jazdy...

O zmroku przez drogę bardzo często przebiegają dzikie zwierzęta. Nadmierna prędkość może uniemożliwić szybkie wyhamowanie – a spotkanie z jeleniem lub dzikiem może sporo kosztować.

Programy nawigacyjne

TomTom, Garmin i inne GPS doprowadzą Państwa do Strzebowisk, ale we wsi pokażą tylko główną drogę przez wieś i tory nieczynnej na tym odcinku kolejki wąskotorowej. Wyjątkiem jest Automapa, która poprowadzi Państwa do obu naszych pensjonatów, a także mapy Google.

Program OziExplorer

Osobom, które korzystają z programu OziExplorer proponujemy kilka zeskanowanych i skoordynowanych z GPS map Bieszczad oraz przygotowane specjalnie dla Państwa: skoordynowaną z GPS mapę katastralną wsi Strzebowiska z 1852 roku oraz satelitarne zdjęcie wsi z 2008 roku. Zainteresowanych mapami Ozi prosimy o kontakt.

Współrzędne GPS

Gościniec Horb

49.178066
22.404552

Dom Gościnny Borsuczyna,

Chata Rysia i Misia

49.178418
22.405007

Odśnieżanie i przejezdność dróg zimą

O bieszczadzkich śniegach krążą legendy i dowcipy. Rzeczywiście śnieg zimą pada tu często i spada go dużo. Jednak gmina Cisna uważa zimowe utrzymanie dróg za jeden ze swoich priorytetów. Drogi główne (obwodnica) przejezdne są praktycznie zawsze (uwaga: drogi nie są poza nielicznymi fragmentami solone – zimą leży na nich ubita warstwa śnie-

Drogi zimą

gu). Drogi we wsiach są odśnieżane po zakończeniu opadów śniegu, jednak wielu mieszkańców posiada własne pługi, którymi oczyszczają drogi przez wieś.

W zimie zalecamy opony zimowe. Na letnich możecie Państwo mieć problem nawet z wjechaniem na pierwszy podjazd z obwodnicy do Strzebowisk. Samochodom z napędem na jedną oś na niektórych odcinkach przydadzą się łańcuchy. Samochody 4x4 (wyposażone w opony zimowe) nie powinny mieć problemów. Zimą zawsze dobrze jest mieć ze sobą linkę holowniczą (najlepiej nie elastyczną) oraz łopatę do śniegu. Kierowcy zarówno miejscowi, jak i przyjezdni chętnie udzielają pomocy w wyciąganiu samochodów, które utknęły i zapewne będą wdzięczni również za Państwa pomoc w razie potrzeby.

Prosimy zwracać uwagę na pobocza dróg, gdyż zimą nie widać biegnących wzdłuż nich rowów. Wjechanie w śnieg w rowie, nawet z przewróceniem samochodu na bok zazwyczaj nie powoduje żadnych uszkodzeń, ale o własnych siłach raczej wyjechać się nie da (sprawdzaliśmy samodzielnie kilka razy!). Konieczna pomoc innych samochodów lub wyciągarki, a czasem sprzętu cięższego: ciągnik, pług.

W przypadku problemów z wyjazdem ze wsi lub zakopaniem się w śniegu w okolicy Strzebowisk możliwa jest pomoc zaprzyjaźnionych sąsiadów posiadających samochody terenowe. W razie problemów prosimy o kontakt z Opiekunem Pensjonatów.

UWAGA: Pomoc jest płatna i zależy od możliwości technicznych oraz czasowych.

Restauracje, Karczmy, Bary

POLECAMY

Stare Sioło w Wetlinie – Aleksy Wójcik, miłośnik win, właściciel jedynej w Wetlinie winiarni / restauracji czynnej zawsze – naprawdę przez cały rok (może z wyjątkiem najważniejszych Świąt) zaprasza w sezonie od 10 rano. Od południa do ostatniego gościa w sezonie prosimy liczyć się z brakiem wolnych miejsc lub czasem obsługi pozwalającym na dłuższy wypoczynek i ciekawą rozmowę przed konsumpcją. Niesamowity wybór win, herbat, pierogów i potraw ze wspianego grilla będzie jednak zasłużoną rekompensatą za czas oczekiwania na miejsce przy stoliku i posiłek!

Stare Sioło

Schronisko Aniołów (dawna Chata Wędrawca) w Wetlinie – usytuowana obok Kawiarni „Stare Sioło”. Specjalność: słynne bieszczadzkie naleśniki giganty. Koniecznie trzeba skosztować!

Schronisko Aniołów w Wetlinie

Karczma Paweł nie całkiem Święty - Smerek

Polecamy. Piękny góralski wystrój, klimatyczne wnętrza. Bardzo dobre jedzenie, potrawy dnia w różne dni tygodnia (np. golonka, kaczka). Potrawy regionalne i tradycyjne.

Karczma Paweł nie całkiem Święty

Dania z grilla, śniadania i obiady. Kącik dla dzieci. Dodatkowo możliwość zakupu wyrobów własnych: powidła, konfi tury, miody itd. Uwaga: karczma nie przyjmuje rezerwacji stolików, a płaćć można wyłącznie gotówką. Stoliki także na zewnątrz (latem).

Restauracja (a raczej jadalnia) Niedźwiadek - Smerek.

Smaczne, bardzo obfite i tanie jedzenie domowe. Żadnych wynalazków. Schabowe, mielone, pstrąg itd. Polecamy, ponieważ jedzenie jest dobre i tanie (jak na Bieszczady – bardzo tanie).

Restauracja Niedźwiadek

Gospoda Pod Wielkim Dachem Nieba - Cisna, przy drodze z ronda do Orlika. Nowa bieszczadzka restauracja, która już wkrótce po otwarciu zaskarbiła sobie serca wielu mieszkańców i turystów. Jedzenie polskie, nieco potraw włoskich oraz pizza - wszystko bardzo smaczne - polecamy!

Gospoda Pod Wielkim Dachem Nieba

Góra Smaku - restauracja wegańska. Przysłup, przy końcowej stacji kolejki. Czynne: różnie. Przesympatyczna Gospodyni zaprasza!

Dom Pstrąga - Przyszlup

Smażalnia Tel.503530536

Łowisko, wędzarnia Tel.606662153

UWAGA: Możliwość samodzielnego łowienia ryb!

Dom Pstrąga

Przystanek Smerek Prowadzona przez przesympatycznych restauracja w ośrodku Przystanek Smerek zaprasza na gigantyczne schabowe, placki ziemniaczane, naleśniki, sałatki i wiele innych przysmaków. Do tego napoje i coś dla dzieci!

Przystanek Smerek

Wilczy Kęs – Grilownia w Krzywym

Wilczy Kęs, mimo, że jest miejscem nowym, zdążył wyrobić sobie dobrą opinię Gości. Otwarta w sezonie grilownia specjalizuje się w świeżych daniach z rusztu. Szczególnie polecamy proziakburgery i oczywiście szaszłyki. W pogodne dni parasole osłonią przed słońcem chętnych do konsumpcji na zewnątrz. Tel: 882 154 245, (Krzywe, po lewej stronie drogi w kierunku Cisnej, obok łowiska pstrągów).

UWAGA - RÓWNIEŻ WYPOŻYCZALNIA ROWERÓW, W TYM ELEKTRYCZNYCH !

Wilczy Kęs

Kawiarnia Polanka - Cisna

Praktycznie jedyna w Bieszczadach Wysokich kawiarnia zaprasza na desery, lody, kawę oraz bajeczny wybór herbat. Codziennie świeże, pyszne ciasta domowego wypieku. Tel: 882 154 245

Polanka

Bistro Wodnikowa Zatoka w Smereku

Najnowszy lokal w okolicy. Gorąco polecamy !!! Właścicielka od wielu lat prowadzi różne lokale w Bieszczadach - zawsze na najwyższym poziomie ! Kuchnia lokalna oraz tematyczna (np. włoska)

Bistro Wodnikowa Zatoka w Smereku

Siekierzada w Cisnej – legendarny bieszczadzki bar. Bardziej do picia niż jedzenia. Niekoniecznie dla najmłodszych. www.siekierzada.pl

Siekierzada w Cisnej

Pod Kudłatym Aniołem. Potrawy regionalne, a także całkiem zwyczajne. Piwa z małych browarów - polskich, ukraińskich i słowackich. Wszystkiemu towarzyszy niezapomniany klimat bieszczadzki, kudłatych aniołów. Dobra kuchnia i szeroki wybór napoi oraz alkoholi gwarantuje, że restauracja będzie idealnym miejscem zarówno na spotkanie biznesowe, rodzinny obiad, czy też romantyczną kolację we dwoje.

Pod kudłatym Aniołem

Zakupy

W Strzebowiskach nie ma sklepu. Do wsi w tygodniu przyjeżdża obwoźny sklep spożywczy i obwoźny „warzywniak”... ale proponujemy traktować go raczej jako atrakcję niż źródło zaopatrzenia.

Najbliższy sklep znajduje się w Kalnicy. Jest to piękny, „zabytkowy” GS, z podstawowymi artykułami spożywczymi i higienicznymi. Brak akceptacji kart kredytowych.

Nieco dalej znajdują Państwo - sklep w Smereku (w środku wsi, po prawej stronie drogi). Również „zabytkowy” GS, ale z szerszym asortymentem.

W Wetlinie oraz Cisnej sklepy samoobsługowe z bardzo szerokim asortymentem (sieci ABC, Nasz Sklep itd.) W Cisnej, na piętrze nad sklepem spożywczym sklep 1001 drobiazgów.

Pamiętki i produkty regionalne

W Cisnej, Wetlinie oraz w bardzo wielu miejscach przy drogach znajdują się galerie oferujące rzeźby, obrazy i inne pamiątki lokalne.

Bieszczadzkie produkty regionalne to miód, kozie i owcze sery.

POLECAMY:

Ikony – pracownia ikon Jadwigi Denisiuk, światowej sławy artystki, mieści się przy wyjeździe z Cisnej w kierunku Wetliny. Artystka tworzy ikony w oparciu o tradycję i obowiązujący kanon, posługując się starą (kilkusetletnią) techniką tempery jajowej. W swoim dorobku artystycznym ma prace wystawiane w Czarnej, Lesku, we Francji oraz wiszące w cerkwiach i kościołach na terenie Podkarpacia. Odzwierciedlają one charakter pogranicza dwóch kultur: wschodniej i zachodniej. Prowadząc pracownię ikon wraz ze współpracownikami wykonuje kopie średniowiecznych ikon ruskich, greckich i gotyckiego malarstwa tablicowego. Warto odwiedzić tę pracownię. Cisna 4. Tel. 502 851 912, www.bieszczady.net.pl/ikony/

Ikona

Galerie

Można w nich obejrzeć i zakupić dzieła sztuki, przenikające prostotą i pięknem, które za długie lata będą nam przypominać jak wyjątkowym miejscem są Bieszczady.

Galeria Krywula - klimatyczna galeria w Cisnej

Wzrok przykuwają szczególnie wyroby rękodzielnicze, biżuteria a także ceramiczne anioły i inne różności. W ofercie również zioła, przyprawy, piwo i wino z regionu, naturalne kosmetyki z Podkarpacia, miód z ciśniańskiej pasieki. kom. 506 853 801
Galeria usytuowana jest obok baru Siekierzada.

Galeria Krywula

Galeria Fantasmagoria

Przystęp, w budynku karczny Brzeziniak, przy końcowej stacji kolejki. Troskliwy dobór artystów i ich prac. Dużo ciekawych prac i przedmiotów stworzonych przez lokalnych artystów. Obrazy, rzeźby, biżuteria, anioły i demony. Galeria działa od lat 90-tych.

Galeria Fantasmagoria

Galeria pasteli Marianny Wójcik w kawiarni Stare Sioło w Wetlinie. Oprócz czegoś „dla ciała” (smaczne dania, ponad 300 win w karcie), galeria oferuje także uciechy „dla oka” – pastele autorstwa Marianny Wójcik przedstawiające cerkwie i piękne krajobrazy. www.staresioło.com

Galeria pasteli

Inne galerie:

Galeria Smolarnia

Wetlina, kom. 508 817 241, na terenie schroniska „Cień PRLu”

Czarny Kot

Cisna, przy knajpie Siekierzada

Galeria Barak

Czarna, www.barak.art.pl kom. 603 992 119

Muzeum Historyczne w Sanoku

Galeria Z. Beksińskiego, muzeum ikon. Jedno i drugie warto zobaczyć. www.muzeum.sanok.pl tel. 13 / 463 06 09

Galeria-Pracownia „STARE KINO”

Lutowiska 7. Galeria autorska Marty i Grzegorza Zubel. Ceramika, szkło artystyczne, kowalstwo artystyczne, rękodzieło, biżuteria, meble artystyczne warsztaty plastyczne z ceramiki, papieru czerpanego www.facebook.com/pages/Galeria-Pracownia-Stare-Kino/461527337202952, kom. 502 829 251, 501 069 283

Kozie Rancho w Wetlinie. Należy iść zielonym szlakiem w kierunku Jawornika, po ok. 200 metrach dochodzi się do siedliska. Wspaniała gospodyni wita turystów z radością. Do skosztowania i kupienia kozie mleko i sery.

Koza bieszczadzka

Transport publiczny oraz busy prywatne

W Bieszczadach na głównych drogach autobusy kursują w ograniczonym zakresie. Oprócz nich kursuje wiele busów, które zatrzymują się na żądanie. Można także wynająć busa (taxówek w Bieszczadach nie ma) na ustaloną trasę, wybrane godziny itd. Aktualna lista przewoźników bus pod adresem: www.bieszczadypolska.pl/

[praktyczne_informacje-bieszczadzkie_busy.html](#)

Polecane busy - str. 32

Kościoły

Najbliższe kościoły znajdują się w okolicznych miejscowościach: Przysłopiu, Kalnicy, Cisnej i Wetlinie

Stacje benzynowe

W Cisnej, przy wylocie na Dołżycę znajduje się stacja benzynowa „Grosar” oferująca wszystkie rodzaje paliw, LPG oraz podstawowe materiały eksploatacyjne. Czynna 7-20, w niedzielę 8-20. Karty płatnicze akceptowane. Tel. (13) 468 63 21. Inne stacje benzynowe między innymi w Wetlinie, Baligródzie, Lesku, Ustrzykach Dolnych, Sanoku.

Bankomaty

W budynku Urzędu Gminy Cisna (przy wylocie z Cisnej na Lesko) znajduje się bankomat PKO BP. Drugi bankomat znajduje się w Wetlinie na budynku remizy strażackiej. Więcej bankomatów – w Baligródzie (PBS, Plac Wolności 21), Lesku, Ustrzykach Dolnych i Sanoku (centra miast).

Bank PKO BP

W budynku Urzędu Gminy Cisna znajduje się placówka banku PKO BP, oraz w Wetlinie (budynek remizy OSP). Godziny pracy: pon.-pt. 8.00 – 14.00

Inne banki w Baligródzie, Lesku, Sanoku i Ustrzykach Dolnych.

Karty kredytowe

Są akceptowane w większości sklepów i w restauracjach. Rekomendujemy posiadanie gotówki w portfelu na tzw. „drobne potrzeby”.

Poczta

W centrum Cisnej przy drodze w kierunku Majdanu, Lisznej (na zachód od parkingu w centrum) znajduje się poczta. Godziny pracy: pon.-pt. 8.00 – 15.00.

Sieci komórkowe

W Strzebowiskach i większości Bieszczad zasięg mają wszystkie sieci komórkowe. Nie wszędzie można liczyć na pełny zasięg. W części regionu pokrycie mają również sieci krajów sąsiadujących, a więc ze względu na koszty zwracacie Państwo uwagę, czy telefon nie pracuje w roamingu, bo to może sporo kosztować.

Internet

Do Państwa dyspozycji jest bezprzewodowy Internet dostępny przez WiFi.

SSID: Horb lub Borsuczyna, Chata Misia, Chata Rysia

Zabezpieczenia: WPA

Klucz: 2136213621

Pogotowie ratunkowe

W Cisnej stacjonuje karetka pogotowia ratunkowego. W cięższych przypadkach po pacjentów przylatuje śmigłowiec z Sanoka. Telefony: **999, 112**

Pomoc lekarska

W Cisnej w wybrane dni przyjmuje lekarz. Najbliższym ośrodkiem, w którym można całonocowo poszukiwać pomocy lekarskiej jest Lesko. Oprócz przychodni NFZ, w Lesku znajduje się także szpital. Nieco dalej przychodnie i szpitale znajdują się w Sanoku i Ustrzykach Dolnych.

Szpital Powiatowy

Kochanowskiego 2, 38-600 Lesko, tel. 13 469 60 86

Szpital

800-lecia 26, 38-500 Sanok

Szpital

29 Listopada 57, 38-700 Ustrzyki Dolne

Punkt apteczny w Cisnej

Cisna 26, Czynny pon-pt 8-18

tel. 885 327 885

Co można robić w okolicy

Wbrew niektórym opiniom o Bieszczadach - jest tu niezliczona ilość atrakcji - zachęcamy do skorzystania z poniższych propozycji.

MIJSCOWE ATRAKCJE

Leśne mini zoo w Lisznej

Polecamy gorąco wszystkim, zwłaszcza gościom z dziećmi, odwiedzenie Leśnego Mini-ZOO w Lisznej k/Cisnej. W Mini-ZOO można zobaczyć jelenie, danielę, mufla, dziki, szopki, jenoty, nutrie, fretki, susły, króliki, gęsi, kaczki krzyżówki, kaczki szmaragdowe, bażanty i przepiórki - zwierząt systematycznie przybywa. Na miejscu można kupić pamiątki oraz karmić dla zwierząt. Czynne tylko w sezonie letnim. Dzieci do lat siedmiu zwiedzają ZOO bezpłatnie.

Polecamy!

Leśne ZOO

Bieszczadzka kolejka leśna

Każdy, kto wybiera się w Bieszczady, na pewno usłyszy o słynnej "bieszczadzkiej ciuchci". Główna stacja bieszczadzkiej kolei wąskotorowej znajduje się w Majdanie koło Cisnej. Polecamy przejażdżkę jedną z tras. W Majdanie stoi klimatyczny, zabytkowy już budynek stacji kolejowej. Małe, przesympatyczne wagoniki (częściowo otwarte - bez okien, w chłodne dni trzeba ubrać się ciepło!), lokomotywy spalinowe oraz jedna parowa, a przede wszystkim przejazd lasem poprzez miejsca wyglądające jakby znajdujące się na końcu świata, gdzie jedynym znakiem bliskości cywilizacji są tory, po których bez pośpiechu porusza się kolejka.

Jeszcze do niedawna wszystko wskazywało na to, że ta nietypowa linia kolejowa zostanie zlikwidowana, ale dzięki staraniom powołanej Fundacji Bieszczadzkiej Kolejki

Bieszczadzka kolejka leśna

Leśnej w Cisnej - Majdanie udało się reaktywować jej działalność i udostępnić ją na nowo turystom.

Rozkład jazdy kolejki dostępny jest w Internecie pod adresem: <http://kolejka.bieszczady.pl/rozklad-jazdy/>

www.kolejka.bieszczady.pl

Polecamy!

Mini Browar Ursula Major

Piwo, sztuka, muzyka. Miejsce stworzone przez ludzi z pasją, zupełnie wyjątkowe, w którym ważą piwo i robią kulturę. Możliwość zwiedzenia prawdziwego browaru (z degustacją)!

Centrum Ursula Major (Dom Wielkiej Niedźwiedzicy)

Uherce Mineralne 122A, tel.: +48 13 461 25 10

kom.: +48 791 146 277, e-mail: biuro@ursamajor.pl

Browar Ursula Major

Bieszczadzkie drezyny kolejowe

Dreżyną przez Bieszczady. Atrakcja wyjątkowa. Wsiadamy do drezyny, zaczynamy pedałowac i ... jedziemy w dal, linią kolejową nr 108 łączącą stację Stróże ze stacją Krościenko i z przejściem granicznym w tej miejscowości. Linię zbudowano w 1872 r. z polecenia władz Cesarstwa Austriackiego. Dziś na linii działa największa w Polsce turystyczna wypożyczalnia drezyn rowerowych na odcinku 47 km od Zagórza do Krościenka z bazą w Uhercach Mineralnych.

Stacje odjazdowe:

Uherce Mineralne - dawna stacja PKP. Na stacji znajduje się również galeria.

Ustrzyki Dolne - dawna stacja PKP przy dworcu PKS.

Kom. 570 770 108

www.drezynyrowerowe.pl, biuro@drezynyrowerowe.pl

Drezyny kolejowe

Wypożyczalnia rowerów Grilownia Wilczy Kęs /

Krzywe. tel: 882 154 245

Wypożyczalnia rowerów Elektrobiesy / Lutowska.

tel: 608 469 289, email: elektrobiesy@gmail.com

Wypożyczalnia kajaków Kajaki i kanoe Jakub Szuryn

Sanok. tel: +48 509 539 947

<http://www.turizmusan.pl/>

Wypożyczalnia kajaków Kajaki Michał Lorenc

tel: +48 503 007 362 / 607 751 114

<https://kajaki-sanok.pl/>

Park Miniatur Świątyn w Myczkowcach

Park znajduje się w parku przy Centrum Kultury Ekumenicznej Caritasu. 140 makiet najstarszych drewnianych kościołów, cerkwi prawosławnych, greckokatolickich, z terenów południowo-wschodniej Polski, Słowacji i Ukrainy. Miniatury obiektów ustawione są na 10 wzgórzach, według dawnego podziału etnograficzno-tych terenów, architektury Pogórz, Dolin, Łemków i Bojków.

Myczkowce. tel. 13 461-83-70

<http://www.museo.pl/content/view/1259/128/>

Park Miniatur Świątyn

Zagroda Żubrów

Pokazowa zagroda żubrów w Mucznie, przy drodze Stuposiany - Tarnawa Niżna, 2 km przed miejscowością Muczne. Poznaj życie żubra (BEZALKOHOLOWEGO) w naturze! Żubry oglądać można codziennie w godzinach 9:00 - 19:00. Zwiedzanie jest bezpłatne. Stuposiany 4, 38-713 Lutowska tel./ fax: +48 13 461 00 10, +48 13 461 01 71, +48 13 461 01 73

Zagroda Żubrów

Aquapark Lesko

Nowoczesny kompleks wodny zlokalizowany niedaleko ronda w Lesku (dojazd wg znaków), wjazd w kierunku stacji benzynowej. Basen pływacki 25x16 m o zmiennej głębokości 1,4-1,9 m, basen rekreacyjny 1,1 - 1,4 m, dwie zjeżdżalnie:

zjeżdżalnia rodzinna "Lesanka" szerokości 2,2 m i długości 19 m z ładowiskiem w niecce basenu rekreacyjnego oraz zjeżdżalnia rurowa „Plum-Plusk” długości 58 m z oddzielnym ładowiskiem głębokości 0,80 m, brodzik dziecięcy głębokości max. 0,60 m, wanna z hydromasażem. Przy basenie zespół odnowy biologicznej: sauna sucha, sauna parowa, dział fitness i siłownia. Sala ćwiczeń, w której wydzielono część gimnastyczną oraz wysiłkową (siłownię) wyposażoną w atlas 10-cio stanowiskowy, bieżnię, rower, stoper, twister, stojak ze sztangą i kompletem ciężarków. W pogodne dni, aquapark zaprasza także do skorzystania z części zewnętrznej: basenów na otwartym powietrzu oraz ławkowej „opalarni”.

Aquapark Lesko

Basen Bystre

Ośrodek wypoczynkowy Bystre k. Baligrodu

Basen 25/10m. Woda ozonowana. Na basenie obowiązuje czepek oraz kostium kąpielowy, zabronione jest korzystanie z basenu w luźnych spodenkach.

Tel. 13 468 40 33, 13 468 43 45, 13 468 43 43, 13 468 43 44
orbystre@orbystre.com

Ścieżka turystyczno-historyczna „Bieszczady odnalezione”

„Bieszczady odnalezione” to unikatowy projekt przygotowany we współpracy Stowarzyszenia Rozwoju Wetliny i Okolic i ukraińskiego Stowarzyszenia „Beskydzkie Zemlacstwo”. W ramach projektu wzdłuż pięknej trasy turystycznej z Kalnicy przez Rezerwat „Sine Wiry” do Łopienki stanęły dwujęzyczne tablice, opisujące cmentarze, cerkwiska oraz nieistniejące wsie: Jaworzec, Łuh i Zawój.

Ścieżka „Bieszczady odnalezione”

Prywatny Zbiór Strojów Łemkowskich (Komańcza)

Zbiór powstawał latami. Pani Daria Boiwka stworzyła przebogatą kolekcję strojów, haftowanych ikon, ruszyków, serwet i koralikowej biżuterii łemkowskiej, dla której najbardziej charakterystyczne są krywulki. Najstarsze przyodziewki mają ponad sto lat. Są to ręcznie plisowane (niegdyś gorącym chlebem) spodnice. Obejrzeć można także łajbyki, pokryte bogatym haftem soroczki, czy barwne hardanki ozdobione podobnie, jak krywulki wykonywane z maleńkich koralików. Muzeum najlepiej zwiedzać po wcześniejszym uzgodnieniu z właścicielką: Pani Daria Boiwka, tel. 13 467 71 34.

Stroje Łemkowskie

Garaż Siekierzady (Cisna)

To miejsce, gdzie można obejrzeć stare i niespotykane już na drogach samochody sprzed kilkudziesięciu lat, pracujące kiedyś w bieszczadzkich lasach i urzędach. Jeśli chcesz zobaczyć, jak wygląda Ford Burma GTB, Dodge Command Car WC 56, Studebaker US-6 czy inne ciężarówki i terenówki, to miejsce jest właśnie dla Ciebie. Siekierzada, tel. 13 468 64 66, Cisna.

Garaż Siekierzady

Muzeum Przyrodniczo – Łowieckie (Nowosiółki)

Największa w Bieszczadach ekspozycja przyrodniczo-łowiecka, prezentuje dzieje łowiectwa w terenie, rolę myśliwych w prawidłowo prowadzonej gospodarce łowieckiej, galerię zdjęć przedstawicieli bieszczadzkiej fauny oraz wiele trofeów łowieckich. Muzeum czynne jest codziennie od 9:00 do 19:00 w sezonie letnim (VI-VIII) oraz od 9:00 do 17:00 poza sezonem. Nowosiółki 30, tel. 13 469 41 85, kom. 609 474 783

Po zapoznaniu się z okolicznymi atrakcjami, warto zapuścić się nieco dalej. Oto nasze propozycje dla Państwa

począwszy od wycieczek górskich, poprzez krajoznawcze szlakiem sakralnym, militarnym, naftowym itd.; poczynając od przyjemnych tras turystycznych nad Soliną aż po miejsca, gdzie można zakosztować sportów ekstremalnych. Każdy znajdzie tu coś dla siebie.

WYCIECZKI GÓRSKIE PIESZE PO SZLAKACH PTTK.

Szlaki i ich opisy dostępne są na mapach, w przewodnikach górskich (do kupienia w Cisnej i Wetlinie) oraz na bieszczadzskich stronach [www](http://www.bieszczady.pl).

Ważniejsze szlaki turystyczne w Bieszczadach:

Główny Szlak Beskidzki, im. Kazimierza Sosnowskiego biegnący z Ustronia (Beskid Śląski) do Wołosatego. Jest to najdłuższy szlak w polskich górach - całkowita długość: 519 km (oczywiście nie do pokonania w jeden dzień).

W Bieszczadach szlak ten rozpoczyna bieg w miejscowości Komańcza, a dokładniej Komańcza-Letnisko, a dalej: Duszatyn, Jezioro Duszatyńskie, Chryszczata (997m n.p.m), Przełęcz Żebrak (816m n.p.m), Wołosz (1071m n.p.m), Cisna, Małe Jasło (1102m n.p.m), Jasło (1153m n.p.m), Okraglik (1101m n.p.m), Smerek (1222m n.p.m), Przełęcz M. Orłowicza (1078m n.p.m), Połonina Wetlińska (1255m n.p.m), Brzezi (Berehy) Górne, Połonina Caryńska (1297m n.p.m), Ustrzyki Górne, Szeroki Wierch (1268m n.p.m), Przełęcz pod Tarnicą (1275m n.p.m), Halicz (1333m n.p.m), Rozsypaniec (1280m n.p.m), Wołosate.

Graniczny szlak niebieski, biegnący z Grybowa (Beskid Niski) do Białej k.Rzeszowa. W Bieszczadach szlak zaczyna bieg na Przełęczy Radoszyckiej, a dalej:

Siwakowska Dolina - Badziowo (706m n.p.m.) - Nw. Łupków (stacja PKP), Łupków (schr. Chata w Łupkowie) - Zubeńsko Wysoki Groń (905m n.p.m), Czerenin (928m n.p.m), Stryb (1011m n.p.m), Sinkowa (995m n.p.m), Rypi Wierch (1003m n.p.m), Okraglik (1101m n.p.m), Rabia Skala (1199m n.p.m), Wielka Rawka (1304m n.p.m), Ustrzyki Górne, Wołosate, Przełęcz pod Tarnicą (1275m n.p.m), Bukowe Berdo (1313m n.p.m), Magura Stuposiańska (1016m n.p.m), Dwernik, Otryt, Polana, Teleśnica Oszwarowa, Ustrzyki Dolne, Kamienna Laworta (769m n.p.m), Brańcowa (667m n.p.m), Jureczkowa, Suchy Obycz (618m n.p.m), Kalwaria Paclawska, Gruszków.

W roku 2007 został zmieniony przebieg szlaku w okolicy Łupkowa: obecnie nie biegnie on z Nw. Łupkowa do obwodnicy, by potem wzdłuż potoku Rozтока wrócić do Zubeńska, tylko przez Nw. Łupków (obok stacji PKP), następnie drogą do Łupkowa, skąd kilkaset metrów przed nastawnią kolejową, skręca w polną drogę biegnącą obok cmentarza i cerkwiska w Łupkowie oraz schroniska Chata w Łupkowie i zmierza do Zubeńska. Dalej bez zmian.

Inne szlaki niebieskie:

Niebieski, Sanok - Chryszczata, przez: Stróżę Wielkie, Wiecha, Porąż, Czekałka, Morochów, Kulaszne, Sulita (759m n.p.m.), Chryszczata (997m n.p.m.)
Niebieski, Baligród - Łopiennik, przez: Durna (979m n.p.m.)

Szlaki zielone:

Zielony, Bystre - Rabe - Chryszczata (997m n.p.m.)
Zielony, kota 983 do kota 912, przez: Przełęcz Przysłup (785m n.p.m.), Polonina Caryńska, Przełęcz Wyżniańska (855m n.p.m.), Mała Rawka (1267m n.p.m.), Dział, Wetlina, Jawornik (1021m n.p.m.)
Zielony, Lesko - Krysowa, przez: Czulinia (576m n.p.m.), Zwierzyń, Myczków, Wierchy (635m n.p.m.), Wolkowija, Terka.
Zielony, Załuż - Góry Słonne
Zielony, PKS Lutowska, Posada Dolna, pasmo Otrytu (864m n.p.m.), "Chata Socjologa" (886m n.p.m.)
Zielony, Komańcza, Dołżyca, Kanasiówka
Zielony, Jablonki - kota 912, przez: Woronikówka (836m n.p.m.) (d. Walter)

Szlaki żółte:

Żółty, Zatwarnica - Rabia Skała (1199m n.p.m.), przez: Przełęcz M.Orłowicza (1078m n.p.m.), Wetlina, Jawornik (1021m n.p.m.)
Żółty, Przełęcz Wyżna - schronisko na Poloninie Wetlińskiej (1228m n.p.m.)
Żółty, Mała Rawka (1268m n.p.m.) - Wielka Rawka (1304m n.p.m.)
Żółty, Bereżki - Przełęcz Przysłup (785m n.p.m.)
Żółty, Muczne - Bukowe Berdo (1201m n.p.m.)
Żółty, Przełęcz pod Tarnicą (1275m n.p.m.) - Tarnica (1346m n.p.m.)
Żółty, Maniów - Balnica (przejście graniczne)

Szlaki czarne:

Czarny, Przełęcz (920m n.p.m.) - Przełęcz M.Orłowicza (1078m n.p.m.), przez: Jablonki, Łopieninka (953m n.p.m.), Łopiennik (1069m n.p.m.), Dołżyca, Falowa (968m n.p.m.), Jaworzec, Krysowa (840m n.p.m.)
Czarny, Camping "Górna Wetlinka" - połączenie ze szlakiem żółtym.

Wycieczki piesze ścieżkami dydaktycznymi, przyrodniczymi i historycznymi. Informacja zaczerpnięta z: www.twojebieszczady.pl/sciezki.php - pełne dane tamże.

Ścieżka historyczno-przyrodnicza "Dolina Górnego Sanu".

Kolor niebieski.
Prowadzi z Bukowca przez Sianki do źródeł Sanu, wzdłuż górnego biegu Sanu. Po drodze mijamy Beniową (cmentarz, pozostałości cerkwi), potok Negryłów, oraz grób hrabiny (patrz: Sianki). Punktem docelowym są umowne źródła Sanu. Czas przejścia około 3-3,5 godziny w jedną stronę.

Ścieżka przyrodniczo-historyczna Wołosate-Tarnica "Orlik Krzykliwy".

Kolor zielony.
Rozpoczyna bieg przy cmentarzu w Wołosatem (podmurówka cerkwi, kilka grobów). Z Wołosatego na Tarnicę. Czas przejścia około 3 godziny.

Ścieżka przyrodnicza Suche Rzeki - Smerek "Jodła".

Kolor zielony.
Rozpoczyna bieg przy stacji terenowej BdPN w Suchych Rzekach. Następnie wspina się na Przełęcz Orłowicza i kończy bieg na wierzchołku Smereka. Bardzo ciekawa pod względem przyrodniczym, doskonale widoki z odcinka Przełęcz Orłowicza - Smerek. Czas przejścia ok. 2,5 godziny.

Ścieżka przyrodnicza "Dwernik-Kamień".

Kolor zielony.
Rozpoczyna bieg w Nasicznem, wchodzi na szczyt Dwernika-Kamienia, po czym zataczając pętlę wraca do Nasicznego. Czas przejścia ok. 2,5 godziny.

Ścieżka przyrodniczo - historyczna "Hylaty" w Zatwarnicy.

Kolor zielony.
Trasa wiedzie z Zatwarnicy doliną potoku Hylatego na Dwernik Kamień i z powrotem. Długość: 12km. Czas przejścia: 3-4 godziny.

Ścieżka przyrodnicza Ustrzyki Górne-Szeroki Wierch "Śnieżycza Wiosenna".

Kolor zielony.
Prowadzi wzdłuż odcinka czerwonego szlaku z Ustrzyk Górnych na Tarnicę, nie wchodząc na sam szczyt Tarnicy. Czas przejścia około 3 godziny.

Ścieżka przyrodnicza "Buk", Ustrzyki Górne - Połoni Caryńska.

Kolor zielony.
Prowadzi wzdłuż czerwonego szlaku Ustrzyki Górne - Berehy Górne (Brzegi Górne). Czas przejścia około 3-4 godziny.

Ścieżka przyrodnicza "Salamandra", Ustrzyki Górne - Wołosate.

Kolor zielony.
Biegnie doliną Wołosatki, mija torfowisko wysokie "Wołosate". Czas przejścia 2,5 godziny.

Ścieżka historyczno-przyrodnicza Przysłup Caryński - Krywe n. Sanem.

Kolor czerwony.
Przepiękna, malownicza i bardzo długa ścieżka. Z Przysłupa wchodzi w dolinę Caryńskiego, gdzie można zobaczyć pozostałości kaplicy św. Jana i stary cmentarz, następnie przechodzi przez Nasiczniańską Przełęcz (717), skąd schodzi do Nasicznego. W Nasicznem biegnie kawałek wzdłuż wsi, potem odbija w lewo na Dwernik-Kamień, skąd schodzi do Zatwarnicy. W Zatwarnicy skręca w prawo za kościołem i biegnie najpierw do Hulskiego (ruiny) a potem kończy bieg na terenie dawnej wsi Krywe (ruiny).

Ścieżka historyczno-przyrodnicza Przysłup Caryński - Krywe nad Sanem.

Ścieżka przyrodnicza "Jodła" k. Pszczelina. Kolor zielony. Typowa ścieżka przyrodnicza, biegnąca najpierw łąką, obok młodnika, następnie lasem. Zwieńczeniem jest ciekawy i śpory okaz jodły. Drzewo ma ok. 42m wysokości i 515 cm w obwodzie - **jest to najprawdopodobniej największy okaz jodły w Polsce.** Ścieżka zatacza pętlę, dzięki czemu przez większą jej część nie trzeba wracać tą samą drogą.

Ścieżka historyczno-przyrodnicza "Ekomuzeum - trzy kultury" w Lutowskach.

Długość 13km, czas przejścia ok. 3 godziny, kolor niebieski. Na trasie m.in. arboretum, kirkut, cerkiewisko i greckokatolicki cmentarz, bojkowskie chałupy, ruiny synagogi, punkty widokowe.

Ścieżka przyrodnicza dla niepełnosprawnych "Dolina Potoku Zwór". Kolor zielony.

Przystosowana do poruszania się na wózkach, teren łagodny, równy, nieukończona - ciągle w fazie projektowania. Rozpoczyna bieg nad potokiem Wołosaty w miejscu gdzie wpada do niego płynący wzdłuż doliny potok Zwór, przy trasie Ustrzyki Górne - Lutowska.

Ścieżka przyrodniczo - dydaktyczna "Hulskie", rezerwat "Hulskie", leśnictwo Sękowiec.

Długość: 3,2km. Czas przejścia ok. 1,5 godziny. Celem ścieżki jest ukazanie najcenniejszych fragmentów starodrzewu bukowo-jodłowego o charakterze naturalnym.

Ścieżka przyrodniczo - geologiczna przy kamieniołomie Huczwice.

Czas przejścia ok. 40 minut. Celem ścieżki jest ukazanie 80 metrowej odkrytki fliszu karpackiego (spękana skała o skośnie ułożonych warstwach) oraz stanowiska sosny wdziarowej.

Ścieżka przyrodniczo-historyczna po Komańczy i okolicy. Kolor niebieski.

Długość: 7km. Czas przejścia ok. 2 godziny. Prowadzi najciekawszymi fragmentami wsi oraz okolicznych wzgórz, ukazując zarówno piękno okolicznej przyrody, jak i pamiątki historyczne.

Ścieżka historyczno-przyrodnicza po Jaworniku k. Komańczy. Kolor: biało-żółty.

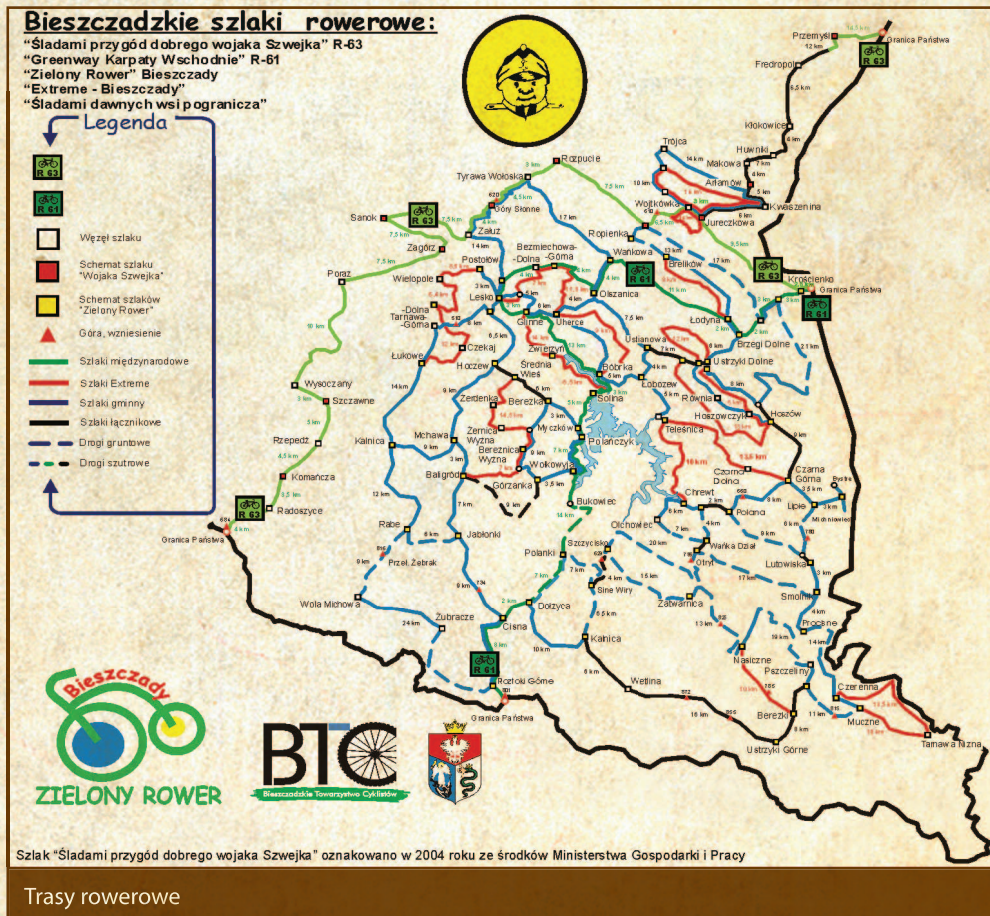
Celem ścieżki jest ukazanie pozostałości po wsi Jawornik oraz walorów przyrodniczych okolicy.

ATRAKcje SPORTOWE

Wycieczki i trasy rowerowe w Bieszczadach.

Turystyka rowerowa z dnia na dzień jest coraz popularniejsza i ma coraz więcej zwolenników.

Poruszanie się rowerem ma wiele plusów: poprawia kondycję, wzmacnia zdrowie, ale również pozwala odwiedzić wiele miejsc, do których nie dojedziemy samochodem, ze

względem na zakazy ruchu, ale też takich, do których nie dojdziemy pieszo, choćby z powodu dużych odległości.

Opisane dalej trasy nie są tylko specjalnie do tego przeznaczonymi ścieżkami rowerowymi. Wiele z nich biegnie asfaltami lub ścieżkami leśnymi.

Biorąc jakąkolwiek mapę Bieszczadów zauważycie Państwo, że drogi w tych górach nie ograniczają się jedynie do wielkiej i malej obwodnicy oraz do obwodnicy Wysokiego Działu, ale że jest sporo innych dróg, większych, takich które gdzieś się zaczynają i gdzieś się kończą a także takich, które urywają się nagle. Jak widzimy, spora większość z nich jest ograniczona znakami zakazu ruchu i tam przede wszystkim warto udać się rowerem.

Rowery w Bieszczadzkim Parku Narodowym: na terenie BdPN rowerem poruszać można się tylko po drogach publicznych. W parku nie ma tras rowerowych. Zlikwidowano dojazd do dawnego schronu nad Negyłowem oraz trasę Berezki - Przysłup Caryński. Teoretycznie istnieje jedna trasa w parku o łącznej długości 8km (Bukowiec - Beniowa - Bukowiec).

Parkingi rowerowe: w roku 2009 BdPN udostępnił kilka parkingów dla rowerów, na których ustawiono specjalne stojaki. Znajdują się one obecnie w Ustrzykach Górnych, Wołosatem, Przełęczy Wyżniańskiej, Brzegach Górnych i w dolinie Górnego Sanu - na parkingu w Bukowcu. Koszt pozostawienia roweru to 5zł - bez względu na czas pozostawienia. Parkingi czynne są w godzinach 7.00 - 19.00 - kto nie zdąży odebrać roweru do 19, będzie musiał poczekać do następnego dnia.

Wybrane trasy rowerowe:

Grzbietem Otrytu

Trasa, trawersująca pasmo Otrytu od strony północnej, to propozycja dla ludzi ceniących piękno przyrody oraz względny spokój. Istnieje duże prawdopodobieństwo, że na liczącym ponad 20km odcinku biegnącym drogą szutrową przez las, nie spotkamy nikogo. Las, porastający teren rezerwatu Hulskie jest jedyny w swoim rodzaju i wrażliwe na uroki natury oko od razu dostrzeże, na czym ta niepowtarzalność polega.

Z Leska nad Jezioro Myczkowieckie

Trasa prowadząca z Leska nad Jezioro Myczkowieckie jest niezbyt wymagająca, przyjemną wycieczką dla każdego. Na całej długości pętli będziemy mieć pod kołami asfaltową nawierzchnię. Technicznie bardzo łatwa, łączy walory krajoznawcze (m.in. zabytki Leska, cerkwie i kościoły w Orelcu, Bóbrce czy Myczkowcach) z przyrodniczymi (Kamień Leski, Jezioro Myczkowieckie, rezerwat przyrody).

Doliną Sanu i Solinki z Leska na Słowację. 60,5km.

Z Leska na Słowację można już dziś pojechać rowerem międzynarodową trasą transgranicznego szlaku rowerowego "Zielony Rower": Lesko - Glinne - Kostryń - Uherce Mineralne - Zwierzyn - ORW "Caritas" - Myczkowce - Bóbrka - Solina - Polańczyk - Wołkowyja - Bukowiec - Terka - Polanki - Łopienka - Buk - Dołżyca - Cisna - Majdan - Liszna - Roztoki Górne - Przełęcz nad Roztokami.

Transgraniczna Trasa Rowerowa Komańcza - Medzilaborce. Dzięki inicjatywie dwóch sąsiadujących i zaprzyjaźnionych gmin: Komańcza i Medzilaborców w 2001 roku powstał pierwszy 40 kilometrowy odcinek Transgranicznej Trasy Rowerowej. Otwarcie trasy było możliwe dzięki współpracy ze Stowarzyszeniem na Rzecz Euroregionu Karpackiego.

Krótkie trasy rowerowe:

Lesko - Tarnawa Górna, Wola Michowa - Baligród i Smolnik n. Oslawą - Rzepedź. W ciekawym terenie o niewielkim natężeniu ruchu. Dobre jako trasy łącznikowe z innymi - dłuższymi odcinkami i pętlami.

Rzepedź - Kalnica przez Turzańsk i przełęcz pod Sulimą, Baligród - Stężnica - Radziejowa - Wołkowyja, Rajske - Sękowice - Dwernik - Smolnik k. Lutowisk. Malownicze tereny, dużo bieszczadzkiej przyrody.

Cisna - Polanki - Rezerwat "Sine Wiry", Komańcza - Duszatyn - Chryszczata (997) - P. Żebrak - Cisna, Zatwarnica - Hulske - Krywe n. Sanem oraz pętla wokół Hyrlatej: Cisna - Żubracze - Solinka - Roztoki Górne - Cisna.

Szlaki rowerowe projektu „Zielony Rower - Karpaty Wschodnie”

Międzynarodowy szlak rowerowy R-61 „Greenway Karpaty Wschodnie” należy do sieci szlaków dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, zwanych GREENWAYS. Są to trasy poprowadzone wzdłuż „zielonych korytarzy” (rzek, tradycyjnych, historycznych tras handlowych, naturalnych korytarzy przyrodniczych etc.), które łączą regiony, atrakcje turystyczne oraz lokalne inicjatywy. Ich celem jest rozwój turystyki przyjaznej dla środowiska, promocja regionów, ich atrakcji przyrodniczych i kulturowych oraz lokalnych produktów, pobudzanie współpracy międzyregionalnej, a także wspieranie ochrony dziedzictwa.

www.greenways.pl

Narty

Średni czas zalegania pokrywy śnieżnej w Bieszczadach waha się w okolicach 140 dni, na obszarach położonych powyżej 800m n.p.m, oraz około 90 dni na terenach powyżej 500m n.p.m. Jest to więc wymarzony teren dla uprawiania sportów narciarskich. Bieszczady nie są z całą pewnością narciarskim rajem przypominającym alpejskie nartostrady, gdzie wyszaleje się na swoich ulubionych "deskach" każdy entuzjasta tego sportu, ale mniej wybredni na pewno znajdą i tu przyjemność z połączenia narciarstwa z wypoczynkiem. Jak wiadomo Bieszczady to góry stosunkowo niskie, stąd "wyczynowcy" przyzwyczajeni do tras w polskich lub słowackich Tatrach o Alpach nie wspominając, mają prawo poczuć się tu narciarsko "niespełnieni". Jeśli chodzi o początkujących narciarzy i dzieci - góry te wydają się dla nich wprost idealne.

WYCIĄGI NARCIARSKIE

POLECAMY:

Kalnica

Najbliższe Strzebowisk usytuowany wyciąg orczykowy w Kalnicy, gdzie bez kolejki, na dobrze przygotowanej ratrakiem trasie można doskonale spędzić czas. Bardzo miłą niespodzianką są niskie ceny, wypożyczalnia sprzętu i ski-bar. Chętni mogą doskonalić umiejętności pod okiem instruktorów narciarstwa P. Bartka Wróbla, który specjalizuje się również w uczeniu dzieci, tel. 691 96 96 48 oraz Pana Marcina Sikory, tel. 603 720 001.

Długość wyciągu: 650 m
długość tras (1 czerwona, 2 niebieskie): 850 m, 800m, 650 m
kontakt: 0501 170 434, www.kalnica.pl

Bystre – wyciąg narciarski „Dzidowa”

Jedyna w Bieszczadach trasa z homologacją FIS oraz druga dla początkujących.

Stok oświetlony, sztucznie naśnieżany i ratrakowany
kontakt: 013 46 84 033

Lesko „Weremień” (ośrodek sportów zimowych Lesko-Ski)

Dwie trasy o łącznej długości 1430m: trasa 1 – 680m, trasa 2 – 750m. Stok oświetlony, sztucznie naśnieżany i przygotowywany ratrakiem. Istnieje możliwość wydzielania miejsca dla saneczkarzy poza głównymi trasami wyciągu. Do dyspozycji snowboardzistów został wykonany snowpark z profesjonalnymi przeszkodami.

kontakt: (13) 469 93 45,
www.lesko-ski.pl

Lesko Huzele

Długość trasy wyciągu – 340 m. Wszystkie trasy sztucznie naśnieżane. Przy ośrodku funkcjonuje wypożyczalnia sprzętu narciarskiego.

kontakt: 013 469 62 68, 0 694 97 45 97

Kamienna Laworta w Łodynie

Posiada trzy wyciągi: krzesełkowy o długości 1300 m i zdolności przewozowej 1100 osób/godzinę, orczykowy o długości 1250 m i zdolności przewozowej 1000 osób/godzinę oraz wyciąg orczykowy dla początkujących o długości 300m; Trasy narciarskie o długości 1250 m posiadają homologację 'FiS' na slalom gigant, różnica wzniesień wynosi 254 m. Trasy są sztucznie śnieżone i ratrakowane;

U podnóża stoku znajduje się bar, bezpłatne parkingi, funkcjonuje również wypożyczalnia sprzętu. Nad bezpieczeństwem narciarzy czuwają ratownicy GOPR-u;

Dojazd do stacji narciarskiej drogą z Ustrzyk Dolnych w kierunku Przemysła i przejścia granicznego w Krościenku.

kontakt: 013 461-17-85, tel. kom. 0 602 293 583

Gromadziń w Ustrzykach Dolnych

Dwa wyciągi 2-osobowe, orczykowe o długości 650 m i zdolności przewozowej 2400 osób/godzinę oraz jeden wyciąg talerzykowy 1-osobowy o długości 150 m i zdolności przewozowej 350 osób/godzinę;

Trzy trasy: 750 m posiada homologację 'FiS' na slalom, 800 m i 900 m. Różnica wzniesień wynosi 164 m. Trasy są sztucznie śnieżone, ratrakowane oraz oświetlone;

U podnóża góry znajdują się dwa bary, wypożyczalnia sprzętu wraz z serwisem narciarskim, szkoła narciarska X-Scream oraz parkingi;

Stoki zabezpieczone są przez ratowników GOPR-u i PCK; Stacja jest czynna codziennie od 9:00 do 21:00. Wieczorem przy sztucznym oświetleniu.

Arlamów

Dwa wyciągi orczykowe o długości 400 m i 500 m i zdolności przewozowej 2400 osób/godzinę;

Trasy o długości 400, 500 i 700 m oraz różnicy wzniesień ok. 90 m;

Ratraki, agregaty śnieżące, szkoła narciarska z licencją Polskiego Związku Narciarskiego, wypożyczalnia sprzętu, serwis narciarski, szatnia, przechowalnia sprzętu narciarskiego.

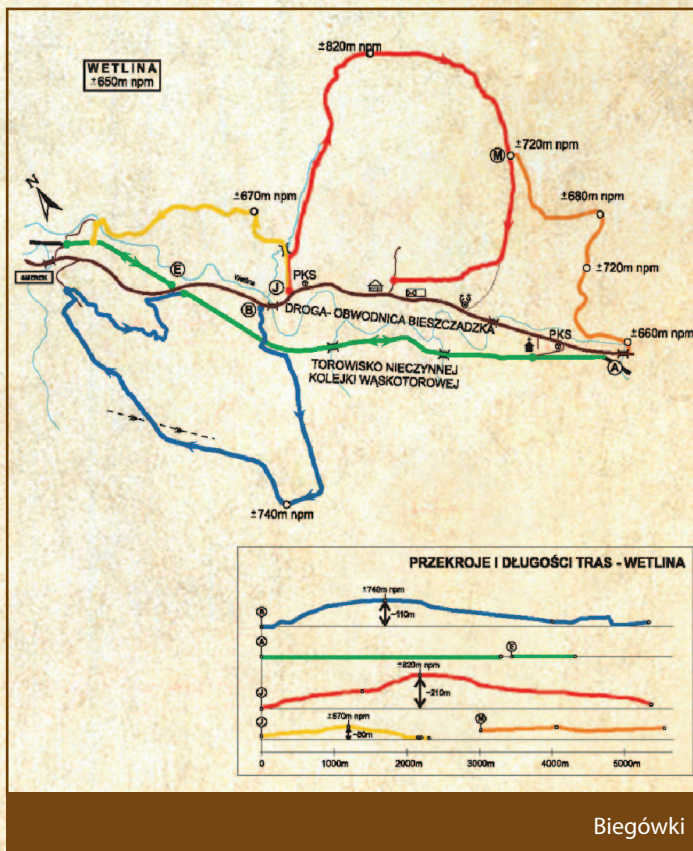
Ropienka

Długości ok. 600m, trzy trasy, ratrak;

Wiata na ogniska i miejsce na zjedzenie własnego posiłku, bar; Czynny w weekendy od 9:00 do 15:00 i dla zorganizowanych grup (10 przejazdów - ok. 10 zł);

Telefon (13) 465-22-50.

Wycieczki na nartach biegowych (po szlakach Stowarzyszenia Rozwoju Wetliny i Okolic). Ścieżka biegowa prowadzi przez Strzebowiska (nieczynnymi) torami kolejki. www.bieszczady-narty.pl/trasy

Biegówki

JAZDA KONNA

W Strzebowiskach mamy kilka możliwości jazdy konnej: od wycieczek terenowych dla osób, które umieją jeździć konno, przez lekcje dla dorosłych, na naukę jazdy konnej dla dzieci kończąc.

Polecamy jazdę konną w Strzebowiskach:

Stajnia Batiara

Dorota i Krzysiek Szymala,
Klasykni bieszczadzcy kowboje!
Również jazdy i nauka dla dzieci u Dorotki
kom. 504 249 784

Stajnia Batiara

Inne polecane stajnie w bliższej i dalszej okolicy:

Ośrodek Górskiej Turystyki Jeździeckiej Połoniny

Tomasz Kwiatkowski tel. 502 507 802, Żubracze

Bieszczadzka Stajnia Rajdowa Carpatica

Piotr Tuniewicz, Krzywe, kom. +48 533 636 428,
email: ptuniewicz@gmail.com

Jako jedna z niewielu, Carpatica zaprasza na kilkudniowe rajdy konne przez najpiękniejsze tereny Bieszczadów.

Czarny Kot

Ewelina i Jacek Krawiec, Dołżyca, kom. 507 120 725

U Prezesa

Joanna i Ryszard Krzeszewscy, Chmiel, Kom. 515 171 315

Wycieczki konne, czyli Bieszczady w siodle

Na terenie Bieszczadzkiego Parku Narodowego w Wołosatem znajduje się ośrodek Zachowawczej Hodowli Konia Huculskiego, świadczący usługi w zakresie turystyki konnej, organizujący zarówno naukę jazdy konnej, jak też rajdy trasami, których długość na terenie BdPN wynosi łącznie 142 km. Osobliwością są oznakowane tematyczne szlaki rajdów konnych, będące okazją do połączenia przyjemności konnej eskapady z elementami edukacji w zakresie historii lokalnej.

Stadnina zachowawczej hodowli koni huculskich w Wołosatem

Koń huculski (Hucul) to rasa konia domowego, ceniona za żywotność, siłę i odporność. Koni tych używano niegdyś głównie jako jucznych. Jest to rasa górska, więc bez problemów mogły przenosić ładunki nawet po oblodzonych ścieżkach górskich. W zimie konie pokrywają się dłuższą sierścią, chroniącą je przed zimnem. Stadnina w Wołosatem prowadzi: naukę jazdy konnej, jazdę terenową, przejażdżki bryczką, a zimą kuligi zakończone ogniskiem, kilkudniowe rajdy terenowe po 142 km oznakowanych szlakach turystyki konnej, obozy jeździeckie. Stadnina dysponuje krytą ujeżdżalnią, padokiem oraz zapleczem gastronomicznym i noclegowym.

Tel. (013) 461 03 50, 461 06 50, 726 750 031

Przejażdżki bryczką

Jacek Krawiec – kom. 501 066 180, Buk 9

Kuligi

Śnieżna zima w Bieszczadach to idealny czas na kuligi. Szczególnie nocą i z pochodniami!

Polecamy:

Jacek Krawiec, Buk 9, tel. 501 066 180

SZYBOWCE

Bieszczady można podziwiać z lotu ptaka, za sprawą działających tutaj dwu szybowisk w Bezmiechowej i Weremieniu. To pierwsze w Bezmiechowej niegdyś było najsłynniejsze w Polsce, bo w latach 30. XX w. piloci z niego startujący bili rekordy świata i Polski, a Tadeusz Góra za przelot do Wilna jako pierwszy awionauta na świecie otrzymał najwyższe odznaczenie szybownicze – medal Lilientalla. Amatorzy szybownictwa mają do dyspozycji w obu aeroklubach bardzo dobre zaplecze techniczne, świetnie wyszkoloną kadrę oraz sprzyjające ukształtowanie terenu. Oferta szybowisk obejmuje zdobycie licencji pilota szybowcowego oraz wojaże powietrzne na szybowcach, parolotniach i parapentach.

Na uwagę miłośników sportowych wyzwań zasługują 2 biegi organizowane każdego roku:

Bieszczadzki Bieg Narciarski Szlakiem Kolejki Leśnej „Z Kijem do Niedźwiedzia” – organizowany corocznie w styczniu (termin zależy od ilości śniegu).

Początek biegu: Składnica L.P. w Wetlinie, zakończenie biegu: Ośrodek „Latarnia Wągabundy” w Woli Michowej albo w drugą stronę! Dystanse: 41km - meta w Woli Michowej; 23km- meta w Majdanie; 11km - meta w Przysłupie. Trasa biegnie torowiskiem Bieszczadzkiej Kolejki Leśnej przez następujące miejscowości: Wetlina, Smerek, Kalnica, Strzebowska, Przysłup, Krzywe, Dołżyca, Cisna, Majdan, a dalej doliną rzeki Solinka w kierunku pasma granicznego przez dawne wsie Solinka i Balnica, następnie wzdłuż rzeki Oslawa do Maniowa i Woli Michowej.

Maraton górski „Bieg Rzeźnika”

„Rzeźnik” to największa w Bieszczadach impreza biegowa. Odbyna się zwykle w weekend Bożego Ciała - ze względu na kumulację turystów, uczestnikom zalecamy rezerwację miejsc noclegowych z dużym wyprzedzeniem (6-9 miesięcy). Więcej informacji na www.biegrzeznika.pl.

UltraMaraton Bieszczadzki

Jesienne święto biegaczy. Odbyna się zwykle w 2-gi weekend października. Więcej informacji na www.maraton-bieszczadzki.pl.

WYCIECZKI „KULTUROWE” - REFLEKSYJNE

Szlak Architektury Drewnianej, Szlak Sakralny i Szlak Ikon pozwolą Państwu zapoznać się z perłami architektury, kultury i budownictwa drewnianego w regionie.

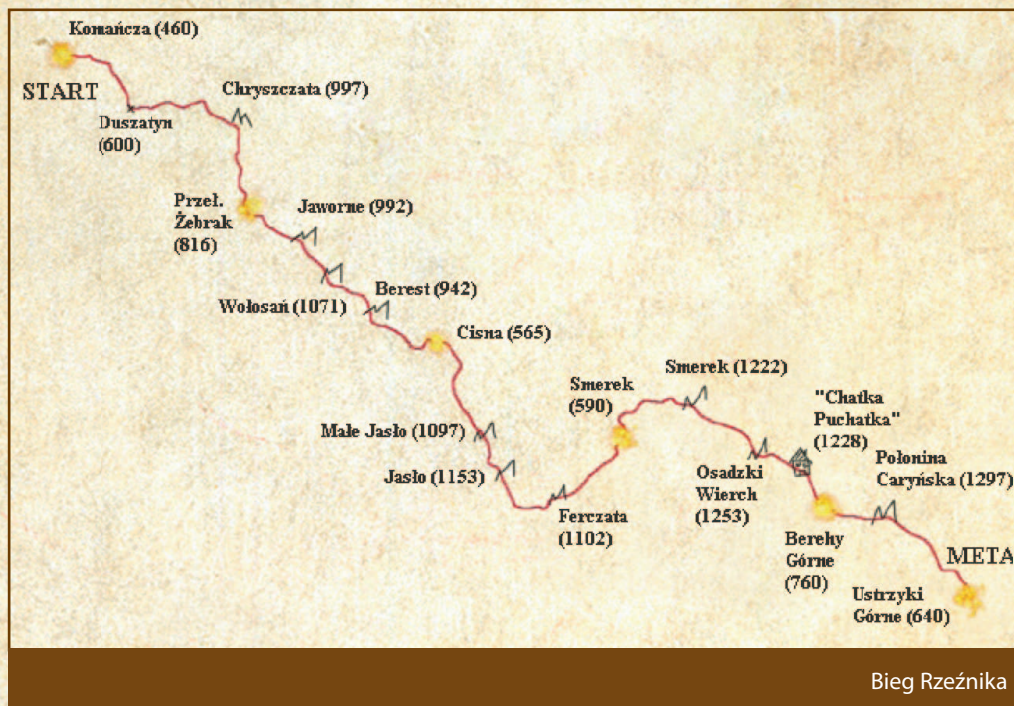
Wycieczka szlakiem sakralnym (cerkwie i budownictwo drewniane)

Jednym z elementów, na który warto jest zwrócić uwagę podróżując po Bieszczadach jest budownictwo sakralne. Na obszarze Bieszczadów przez minione tysiąclecia współistniały ze sobą cywilizacje wschodu i zachodu. Kultura łaćwińska mieszała się z bizantyjską wraz ze swymi odmiennymi obrządkami religijnymi i zwyczajami kulturowymi. W krajobrazie górskim pozostawiły widoczne do dziś ślady swego istnienia – drewniane lub niekiedy murowane cerkwie i kościoły. Tam czas zatrzymał się w miejscu ... W starych cerkiewkach, monastyrach i kościołach można odnaleźć klimat sprzed kilkuset lat. Najstarsze cerkwie na tym terenie, o których istnieją pisemne wzmianki, pochodzą z XV wieku. Do II wojny światowej w Bieszczadach znajdowało się ponad 130 cerkwi grecko-katolickich. W 2000 roku naliczono ich już tylko ok. 50. Warto zaplanować dzień na wycieczkę szlakiem sakralnym.

Najciekawsze budowle drewniane i cerkwie to (w kolejności alfabetycznej):

Bandrów

Najlepiej zachowany zespół budownictwa ludowego w polskiej części Bieszczadów, na który składają się drewniane chałupy z przełomu XIX i XX w., krzyże przydrożne i cerkiew greko-katolicka.

Brzegi Dolne

Drewniana dwudzielna cerkiew z 1844 r. o konstrukcji zrębowej nakryta dwuspadowym dachem krytym blachą, dziś kościół rzymsko-katolicki.

Bystre

Cerkiew p.w. św. Michała Archaniola zbudowana w 1902 roku. Obecnie opiekuje się nią TONZ z Ustrzyk Dolnych.

Czarna

Cerkiew pw. św. Dymitra z 1834 roku, w środku zachował się oryginalny ikonostas i zabytkowe wyposażenie z XIX w.

Hoszów

Drewniana cerkiew greko-katolicka z lat 1900-1925 wzniesiona w tzw. narodowym stylu ukraińskim, dziś kościół.

Krościenko

Cerkiewka z 1794 roku, obok której stoi drewniana dzwonnica kryta gontem.

Leszczowate

Drewniana cerkiew z 1922 r. zbudowana na planie krzyża łacińskiego, o konstrukcji zrębowej i nakryta ośmiokątną centralną cebulastą kopułą. We wnętrzu zachowały się fragmenty ikonostasu z końca XVIII w., ikony z XIX w. rajske i diakońskie wrota z I połowy XIX w. oraz kilka XIX-wiecznych zabytkowych elementów wyposażenia wnętrza. Od 1990 r. jest to kościół filialny. Obok dzwonnica drewniana z XIX w. z dzwonem z XVI w., a na cmentarzu grobowiec właściciela wsi Edmunda Kraińskiego.

Liskowate

Cerkiew z 1832 roku, wybudowana przez Iwana Raka z Łopuszanki i Wasyla Tymczaka z Liskowatego. Reprezentuje styl bojkowski.

Łodyna

Drewniana trójdzielna cerkiew z 1861 r. o konstrukcji zrębowej obita gontem z dwuspadowym dachem krytym blachą. Dziś kościół.

Łopienka

Nieistniejąca wieś z połowy XVI wieku, położona u podnóża Łopiennika (1069m n.p.m.), a właściwie pomiędzy Ło-

piennikiem, a znajdującym się na północ od niego szczytem Korbania (894m n.p.m.). Wieś zasłynęła przede wszystkim z tego, iż podobno ukazała się tu Matka Boska, pod postacią ikony. Cerkiew pw. świętej Paraskewii, przetrwała II wojnę światową. Uratowano również cudowną ikonę - została przeniesiona do kościoła w Polańczyku, gdzie znajduje się do dnia dzisiejszego. Lata powojenne powodowały postępującą ruinę cerkwi, do czasu, gdy obiektem, oraz doliną po dawnej wsi zainteresował się Olgierd Łotoczko, historyk sztuki i studencki działacz turystyczny. Zajął się on ochroną cerkwi, zabezpieczył ją przed dalszą dewastacją. Po śmierci Olgierda Łotoczki, cerkwią zajął się Zbigniew Kaszuba, za jego sprawą prace przy rekonstrukcji i remoncie cerkwi trwają do dziś i efekty są coraz bardziej widoczne. Obecnie cerkiew posiada nowy, blaszany dach, okna z witrażami, oraz nowy, drewniany strop. Jesienią roku 2000, do Łopienki powróciła cudowna ikona, która stała na zaimprovizowanym ołtarzu, jednak to co możemy oglądać obecnie, to kopia - oryginał pozostał w kościele w Polańczyku. Tuż obok cerkwi stoi odbudowana kaplica grobowa z XIXw. Cerkiew jest otwarta dla zwiedzających, nie wyznaczono godzin otwarcia, jak zazwyczaj w innych obiektach - jest otwarta cały czas. 10 minut drogi od cerkwi (tabliczki) znajduje się źródło, słynące jako uzdrowiające, jego dostępność w dużej mierze zależy od aktualnego poziomu wód gruntowych. Na terenie Łopienki wytyczono również ścieżkę przyrodniczo-kulturową "Dolina Łopienki". Charakterystyczne miejsca znajdujące się na trasie ścieżki to m.in. cerkiew, łąki - widok na tarasy dawnych pól, las (buczyna karpacza w reglu dolnym), studencka baza namiotowa oraz wawóz, wodospad na potoku oraz retorty. Ścieżka oznakowana jest kolorem niebieskim.

Do Łopienki, dostać się można w następujący sposób: dojechać samochodem do mostu nad Solinką, gdzie rozchodzą się drogi: w prawo na Sine Wiry, a w lewo (za mostem) do Łopienki. Obok parking. Dojście ze wspomnianej drogi do Łopienki, malowniczą dolinką, liczne źródła - ok. 1 h (2,5km). **Polecamy !**

Michniowiec

Drewniana trójdzielna cerkiew greko-katolicka z 1863 r. wzniesiona w konstrukcji zrębowej z nawą na rzucie ośmioboku z dzwonnica z 1904 r.

Polana

Drewniana dwudzielna greko-katolicka cerkiew z 1790 r. z polichromią z 1937 r. Użytkowana od 1970 r. jako kościół rzymsko-katolicki.

Ropienka

Murowany neogotycki kościół parafialny z 1938-39 r., drewniany kościół filialny z 1893 r. zbudowany na rzucie krzyża łacińskiego. We wnętrzu ołtarze z I połowy XIX w. przeniesione z miejscowej cerkwi z ikonami. Dawna cerkiew greko-katolicka z 1726 r. przeniesiona do pobliskiej Wańkowej.

Równia

Cerkiew greko-katolicka z XVIII w. uchodząca za perłę dawnej architektury bojkowskiej. Jest to cerkiew o układzie trójdzielnym składająca się z prezbiterium, nawy i babińca. Najpiękniejsza na terenie gminy Ustrzyki Dolne.

Łopienka

Smolnik

Murowana greko-katolicka cerkiew z 1806 r. z murowaną dzwonnica obok. We wnętrzu zachowany cenny czterostrefowy ikonostas współczesny cerkwi z bogatą dekoracją snycerską i ikonami z XVIII-XIX w. Od 1969 r. jest kościołem filialnym rzymsko-katolickim. We wsi kilka zabytkowych domów z początku XX wieku.

Ustianowa

Drewniana trójdzielnia cerkiew greko-katolicka z 1791 r. o konstrukcji zrębowej z dachami krytymi gontem. Od 1971 r. kościół rzymsko-katolicki.

Wojtkowa

drewniana cerkiew z 1920 r. na rzucie krzyża greckiego zwieńczona kopułą, z późnobarokowym ołtarzem głównym z II połowy XVIII wieku.

Skansen w Sanoku – Muzeum Budownictwa Ludowego.

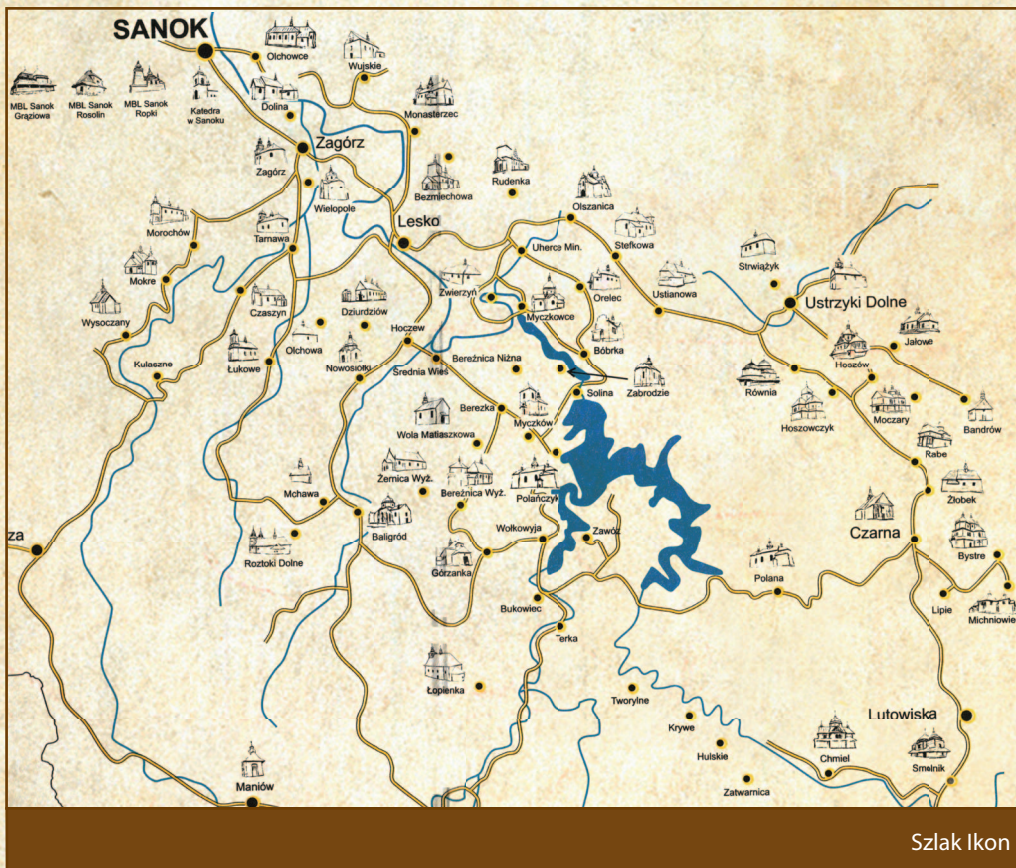
Największy w Polsce i najokazalszy w Europie skansen Muzeum Budownictwa Ludowego, które jako pierwsze w historii polskiego muzealnictwa uzyskało status muzeum typu skansenowego. Na obszarze blisko 38 ha zgromadzone ponad 100 obiektów tradycyjnego budownictwa ludowego Łemków, Bojków, Pogórczan, Zamieszańców, Dolinian i Ukraińców (m.in. cerkwie i dzwonnice).

Szlak Ikon

Ktokolwiek przybywa w Bieszczady, czy Beskid Niski spotyka na drodze swoich wędrówek liczne, głównie drewniane cerkwie, doskonale wkomponowane w górski pejzaż. Niegdyś było ich wielokrotnie więcej, obecnie niewielka ich część, która przetrwała burzliwy okres powojenny, świadczy o kunszcie i kulturze dawnych mieszkańców tych gór. W celu przybliżenia turystom tej zanikającej kultury, zrodził się pomysł utworzenia „Szlaku Ikon”, który wskazuje najciekawsze obiekty architektoniczne kościoła grekokatolickiego i prawosławnego Ziemi Sanockiej. Jako pierwszy został wyznakowany szlak poświęcony Dolinie Sanu, poniżej Sanoka (Sanok - Ulucz), zaś drugi dotyczy Doliny Osławy i jest usytuowany stosunkowo niedaleko głównej drogi: Sanok - Zagórz - Komańcza - granica słowacka. www.szlakikon.pl

WYCIECZKI „KRAJOZNAWCZE”

Jezioro solińskie (30 km do Polańczyka, 39 km do Soliny) Watorów nie trzeba reklamować. Jest przepiękne, umożliwia aktywny wypoczynek i uprawianie różnych sportów wodnych.

Zapora w Soline (39 km z Pensjonatu Horb)

Największa w Polsce i jedna z największych w Europie betonowych zapór wodnych. Przy zaporze funkcjonuje współpracująca ze zbiornikiem myczkowieckim elektrownia szczytowo-pompowa. Przy zaporze znajduje się deptak: tłok, ruch, jarmarczna atmosfera, pamiątki, cukrowa wata, automaty do gry, kielbaski z grilla, lody, gofry itd – słowem to, co dzieci lubią najbardziej! Fani techniki mają możliwość zwiedzenia wnętrza zapory. www.solina.pl

Klasztor sióstr Nazaretanek w Komańczy

(43 km z Pensjonatu Horb)

Wybudowany w 1931 roku przepiękny drewniany budynek, siedziba zgromadzenia Zgromadzenia Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu. W latach 1955 – 1956 w klasztorze przetrzymywany był Ksiądz Prymas Stefan Wyszyński – Prymas Tysiąclecia. Zlokalizowany przy drodze Komańcza – Zagórz, na północnym wyjeździe z Komańczy widoczna mała tablica informacyjna i tunel w nasypie kolejowym. Możliwe zwiedzanie ogrodu i izby pamięci. Tel. 13 467 70 56 www.nazaretanki.dir.pl

Dom sióstr Nazaretanek

Z Beniowej do źródeł Sanu – czyli prawie do Sianek

(ok. 53 km samochodem z Pensjonatu Horb do parkingu za Mucznem, dalej trasa piesza)

Jeśli mają Państwo ochotę zobaczyć źródła Sanu (okolice przełęczy Użockiej) i przez granicę popatrzeć na przedwojenne polskie uzdrowisko i stację narciarską Sianki – proponujemy całodzienną (7 – 8 godzin) wycieczkę z Beniowej do źródeł Sanu. Po polskiej stronie granicy, w Siankach – znajduje się grób dawnych właścicieli wsi Franciszka i Klary Stroińskich. Dojazd na miejsce rozpoczęcia wycieczki: przez Wetlinę, Ustrzyki Górne, Muczne – do parkingu w Beniowej. Dalej wycieczka piesza.

Grób Hrabiny w Siankach

Tworylne. Nieistniejąca wieś w dolinie Sanu – jedno z najpiękniejszych i najbardziej odludnych miejsc w Bieszczadach. Po 17 września 1939 r. wieś przecięła granica biegnąca Sanem. Niemcy wybudowali tu strażnicę graniczną. Latem 1946 r. opustoszałe po wysiedleniu ludności zabudowania spaliła kompania UPA. W opustoszałej dolinie kręcono w 1958 r. film *Rancho "Teksas"*, który przyczynił się do powstania legendy bieszczadzkich kowbojów. Dziś w Tworylnem można nadal znaleźć wiele śladów dawnego życia. Z drewnianej cerkwi z 1876 r. pozostała podmurówka i ruina dzwonnicy. Obok krypta grobowa pozostałość po kaplicy dworskiej, zbudowanej w 1893 r. przez właściciela majątku, Wincentego Łęckiego. Miejsce, gdzie stały zabudowania dworskie można rozpoznać po fundamentach dworu, kamiennych filarach stodoły i pięknej alei dworskiej wysadzonej wiązami, lipami i jesionami. Przy drodze w stronę Krywego pozostałości niemieckiej strażnicy, a dalej dwa cmentarze z kilkunastoma nagrobkami (restaurowane w latach 1993-1994 siłami społecznymi). Wyżej, na przełęczy, stał do lata 1992 r. żeliwny krzyż, upamiętniający według podania miejsce, gdzie spadł z konia i zabił się pan młody jadący na wesele (w istocie wystawiony z okazji zniesienia pańszczyzny). Przez Tworylne przebiega nieznaną trasą doliny Sanu z Terki do Zatwarnicy.

Lesko – zabytki (dojazd: 42 km z Pensjonatu Horb)

Kościół Lesko

Kościół parafialny pw. Nawiedzenia NMP zbudowany w 1539 roku, wraz z zamkiem przez Piotra Kmitę w stylu późnego gotyku z kamienia i cegły. Z tego okresu zachował się gotycki zrąb podpartych skarpami murów jednonawowego kościoła. W czasie najazdu Szwedów spłonął dach i zostało ograbione wnętrze kościoła.

Zamek, zbudowany w II połowie XV wieku, pierwotnie jako drewniany dwór i przebudowany w wiekach następnych m.in. w XIX wieku według projektu Wincentego Pola. Niegdyś zamek był otoczony murem i głęboką fosą, która oddzielała go od miasta. Został wybudowany przez Kmitów, a następnie był w posiadaniu: Stadnickich, Ossolińskich, Mniszków i Krasickich. Obecnie znajduje się w nim ośrodek wypoczynkowy Gliwickiej Agencji Turystycznej.

Ratusz położony w centrum miasta pochodzi z roku 1896. Budynek piętrowy zwieńczony wysokim dachem z wystawką zegarową. Do niedawna stanowił siedzibę władz miasta. Obecnie znajduje się w nim galeria.

Ratusz

Kirkut - największy prastary cmentarz żydowski w Polsce znajdujący się na wzgórzu porośniętym starymi dębami. Ocalało na nim około 2 tysiące nagrobków. Najstarsze znajdujące się w północnej części cmentarza sięgają połowy XVI wieku.

Kirkut

Synagoga zbudowana zapewne w pierwszej połowie XVIII wieku w miejscu wcześniejszej wzmiankowanej w 1608 roku. Budowla w niezwykły sposób łączy w sobie funkcje kultową i obronną. Zdeastrowana podczas II wojny światowej, kilkakrotnie remontowana, ostatnio w 1991 roku. Obecnie mieści się w niej galeria bieszczadzkich artystów.

Synagoga

Sanok - zabytki (dojazd: 52 km z Pensjonatu Horb)

Zamek - gotycki zamek, postawiony w miejscu dawnego, ruskiego grodu, przebudowany w latach 1523-48 na styl renesansowy. Boczne skrzydła uległy zniszczeniu w XIX w. Aktualnie na Zamku stałe ekspozycje. Na zamku w Sanoku znajduje się stała wystawa prac Zdzisława Beksińskiego oraz ikon karpaczkich. Obie warte obejrzenia - na przykład w deszczowy dzień.

Zamek

Budynek tzw. Zajazdu zbudowanego w latach 1775-99r. - siedziba dyrekcji Muzeum Historycznego.

Katedralna Cerkiew Prawosławna

Katedralna Cerkiew Prawosławna pw. Św. Trójcy z 1784r. w stylu klasycystycznym, we wnętrzu pełny ikonostas z XIX w. barokowe ołtarze boczne z I połowy XVIII w. oraz XVII wieczna ikona Matki Boskiej z Dzieciątkiem.

Kościół i klasztor OO. Franciszkanów z lat 1632-40, barokowy, później przebudowywany, we wnętrzu późnobarokowe ołtarze oraz obraz Matki Boskiej Ziemi Sanockiej.

Kościół i klasztor OO. Franciszkanów

Ratusz miejski z XVIII w., przebudowywany w późniejszych latach. Na elewacji frontowej zegar, herb miejski i gołło państwowe.

Ratusz miejski

Budynek dawnego Starostwa - z lat 1875-80, obecnie Urząd Miasta. Na fasadzie herb Ziemi Sanockiej.

Budynek dawnego Starostwa

Kościół farny pw. Przemienienia Pańskiego z lat 1874-87, zbudowany po pożarze poprzedniej, starszej budowli. W prawej nawie renesansowa płyta nagrobna Sebastiana Lubomirskiego, przeniesiona z poprzedniego kościoła.

Kościół farny

Drewniana cerkiew greko-katolicka

Drewniana cerkiew greko-katolicka z 1844 r. - dz. Olchowce. Obecnie użytkowana przez kościół rzymsko-katolicki, we wnętrzu częściowo zachowane wyposażenie cerkiewne z XVIII i XIX w.

Przemyśl - zabytki (116 km z Pensjonatu Horb)

Przemyśl niewątpliwie jest miastem zabytków, jest też miastem odkryć archeologicznych, które zapewne jeszcze będą miały tu miejsce. Miasto nazywane jest często miastem świątyń, które widoczne z licznych punktów widokowych stanowią o charakterze miasta, ale odnaleźć tu można również wiele ciekawych przykładów budownictwa mieszkalnego czy wojskowego, głównie z czasów twierdzy.

Zamek Kazimierzowski

Położony jest na wysokości 265 m, na jednym z odgałęzień wzgórza Zniesienie. Zbudowany został za panowania Kazimierza Wielkiego jako gotycka, murowana warownia obronna. Dzisiejszy wygląd zamku jest efektem przebudowy z XVII wieku (renesansowe baszty) oraz rekonstrukcji (południowo – zachodnia część zamku). Na dziedzińcu zamkowym można oglądać zarysy dużo starszych budowli, jakie odkryto podczas prac archeologicznych. Jest to zarys romańskiego palatium oraz rotundy, które datowane są na czasy panowania Bolesława Chrobrego. Obecnie w zamku znajduje się sala widowiskowa, użytkowana m.in. przez najstarszy w Polsce amatorski Teatr Fredreum.

Zamek Kazimierzowski

Archikatedra Rzymskokatolicka

Wniebowzięcia NMP i św. Jana Chrzciciela
Znajduje się powyżej przemyskiego rynku, a jej znakiem rozpoznawczym jest 71-metrowa wieża – dzwonnica, stojąca obok prezbiterium archikatedry. Ta najważniejsza w mieście świątynia budowana była od roku 1465. Jej wnętrze składa się z dwóch różnorodnych części, barokowej nawy głównej oraz późnogotyckiego prezbiterium. Warte obejrzenia są tu również dwie kaplice przylegające do naw bocznych: kaplica Najświętszego Sakramentu z pięknymi malowidłami Stanisława Stroińskiego oraz kaplica Fredry, gdzie złożone są relikwie św. Józefa Sebastiana Pelczara. Archikatedra jest też sanktuarium maryjnym, w którym przedmiotem kultu jest cudowna figurka Matki Boskiej Jackowej.

Archikatedra Rzymskokatolicka

Archikatedra Greckokatolicka św. Jana Chrzciciela
Najważniejsza świątynia dla społeczności greckokatolickiej znajduje się w dawnym kościele Jezuitów. Zbudowano ją w XVII wieku, w stylu barokowym. Od 1991 roku została przekazana przez Jana Pawła II na cerkiew katedralną, natomiast od 1996 roku pełni rolę soboru archikatedralnego. Obecnie najpiękniejszym elementem wyposażenia jest bogato zdobiony barokowy ikonostas, składający się z pięciu poziomych rzędów, w których znajdują się święte ikony.

Archikatedra Greckokatolicka

Kościół i klasztor Karmelitów

Fasada kościoła i klasztoru góruje nad starym miastem, świątynia pochodzi z XVII wieku i jest efektem fundacji Marcina Krasickiego. We wnętrzu kościoła znajdują się godne obejrzenia, późnorennesansowe sztukaterie na sklepieniu, ciekawe ołtarze boczne i przede wszystkim słynna, rokokowa ambona w kształcie okrętu z pięknie wyrzeźbionym masztem i żaglem. Budynek klasztoru przylega bezpośrednio do kościoła, niedawno jego fasada otrzymała nowe oblicze po przeprowadzonej renowacji.

Kościół i klasztor Karmelitów

Kościół i klasztor Franciszkanów

Kompleks klasztorny braci Franciszkanów Konwentualnych znajduje się blisko przemyskiego rynku. Późnobarokowy kościół pw. św. Marii Magdaleny dominuje nad ulicą Franciszkańską. Wybudowany został w latach 1754 - 1780 na miejscu wcześniejszych świątyń franciszkańskich. Wnętrze kościoła cechuje bogaty, rokokowy wystrój, z iluzjonistycznymi malowidłami na sklepieniu, ołtarzem głównym z wielkimi figurami świętych oraz ciekawym chórem muzycznym. Kościół Franciszkanów jest też sanktuarium maryjnym, w którym kult odbiera obraz Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej pochodzący z początku XVII wieku, umieszczony w ołtarzu głównym. W klasztorze przechowywane są relikwie św. Wincencie – patrona miasta Przemyśla.

Kościół i klasztor Franciszkanów

Kościół i klasztor Reformatów

Znajduje się przy tzw. Placu na Bramie, a jego cechą charakterystyczną jest położenie poniżej poziomu przebiegającej obok ulicy. Kościół i klasztor wybudowano w latach 1641-45, po najazdach Kozaków i wojsk Rakoczego cały zespół klasztorny otoczono murem ze strzelnicami i basztami oraz fosą, pełnił wówczas rolę barbakanu. Obecny wygląd fasady kościoła jest efektem jej przebudowy z 1902 roku, w stylu neorenesansowym.

Kościół i klasztor Reformatów

Kopiec Tatarski

Stanowi sztucznie usypaną kulminację wzgórza „Zniesienie”, które dominuje od strony południowej nad starym miastem. Po ostatnich pracach rewaloryzacyjnych konstrukcja kopca została wzmocniona, na jego szczyt wprowadzają schody, a nawierzchnia korony kopca została utwardzona. Nazwa kopca związana jest z legendą, mówiącą, iż w tym miejscu miał zostać pochowany chan tatarski, a sam kopiec jest jego mogiłą. Kopiec Tatarski jest wymiennym punktem widokowym na Przemysł oraz na okoliczne pasma Karpat.

Kopiec Tatarski

Mury miejskie

W XVI i XVII wieku Przemysł był mocno ufortyfikowany, miasto otaczały mury, wzmocnione przez system baszt oraz warownych bram miejskich. Niestety całość tego kompleksu obronnego nie zachowała się, gdyż zaborca austriacki nakazał ich rozbiórkę. Na ich fundamentach w wielu miejscach powstały kamienice. Resztki dawnych murów zobaczyć można przy ulicy Basztowej, gdzie widoczne jest też obniże-

nie terenu po fosie, oraz zarysy lokalizacji Baszty Kowalskiej. Pozostałości murów miejskich graniczą tu z terenem zakonu Karmelitów.

Mury miejskie

Dworzec kolejowy

Główny dworzec kolejowy znajduje się przy placu Legionów i ciągle przykuwa oko turystów swoim reprezentacyjnym wyglądem. Wybudowany został w 1895 roku, kiedy to otrzymał neorenesansowy charakter. Cały dworzec składa się z trzech budynków, z których najważniejszych jest ten środkowy, zwieńczony zegarem. Wnętrze głównego budynku ozdabiają malowidła, m.in. 12 plafonów pędzla Feliksa Wygrzywalskiego i Jana Talagi.

Dworzec kolejowy

Pałac Lubomirskich

Znajduje się w dzielnicy Bakończyce i obecnie jest siedzibą Państwowej Wyższej Szkoły Wschodnioeuropejskiej. Otoczony ładnym parkiem jest przykładem budownictwa eklektycznego, w którym można dopatrzeć się elementów neorenesansowych, neobarokowych i neoromańskich. Na oryginalny wygląd pałacu mają wpływ „baszty” oraz smukła wieżyczka, przewyższająca wysokość pałacu. Pałac powstał w latach 1885 - 87, według projektu Maksymiliana Nitscha, twórcy również krakowskiego Pałacu Lubomirskich.

Pałac Lubomirskich

Cerkiew Bazylianów

Znajduje się w lewobrzeżnej części miasta przy dawnym trakcie węgierskim, dziś jest to ulica Grunwaldzka. Cerkiew pw. Matki Boskiej Bolesnej posiada bardzo ładną architekturę, w której wyróżnia się kopuła cerkwi oraz dwie wieżyczki. Cerkiew wybudowano w latach 1931 – 35, jednak w roku 1945 Bazylianie zostali usunięci ze swojego monasteru, w późniejszych latach w budynkach zespołu klasztorного funkcjonowało Archiwum Państwowe. Obecnie znów jest w posiadaniu Bazylianów.

Cerkiew Bazylianów

Synagogi Przemyskie

Obecnie na terenie Przemysła zachowały się budynki dwóch synagog. Pierwszą z nich zobaczyć można przy ulicy Słowackiego. Nazywano ją potocznie synagogą Scheinbacha, powstała w latach 1905-1918. W okresie międzywojennym uznawano ją za jedną najpiękniejszych synagog w Polsce, posiadała piękne dekoracje w stylu mauretańskim oraz ciekawe witraże. W latach 60-tych synagogę przebudowano, obecnie jest siedzibą biblioteki miejskiej. Druga synagoga, znajduje się na Zasaniu przy placu Unii Brzeskiej, powstała w roku 1892, lecz dzisiaj znajduje się w bardzo złym stanie.

Synagogi Przemyskie

Lwów (202 km z Pensjonatu Horb). W Bieszczadach działa wiele firm oferujących wycieczki do Lwowa. Wycieczki są jedno- lub dwudniowe.

W programie wycieczki:

- Cmentarz Łyczakowski i Orląt Lwowskich
- Trzy katedry
- Apteka - muzeum- zejście do piwnic
- Lwowska promenada z pomnikiem Adama Mickiewicza
- Spacer po Starym Mieście
- Teatr Opery i Baletu

Wycieczki Lwów

UWAGA: Osoby planujące ewentualny wyjazd własnym samochodem powinny być świadome, że na granicy możliwe są kolejki, znaczna część ubezpieczycieli wymaga osobnego ubezpieczenia na Ukrainę, a większość firm leasingowych nie zgadza się na wyjazd do tego kraju.

Medzilaborce (SK) (49 km z Pensjonatu Horb)

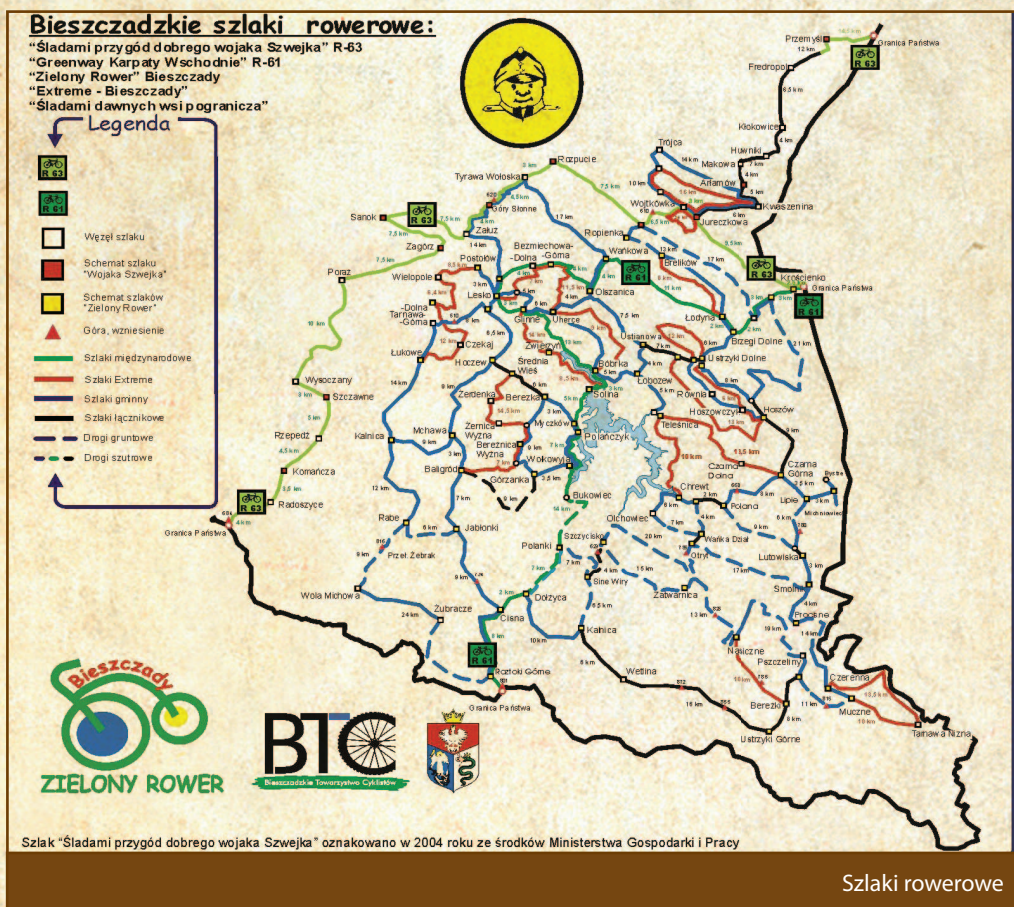
Miasto, niedaleko którego urodził się Andy Warhał (pol. Andrzej Warhoł). Do Medzilaborców na Słowacji dojadą Państwo przez Radoszyce. W mieście do obejrzenia jest

Muzeum Andy Warhał'a z jego pracami oraz dwie zabytkowe cerkwie. Waluta – oczywiście Euro.

WYCIECZKI HISTORYCZNO-MILITARNE

Tereny obecnego Województwa Podkarpackiego z uwagi na szczególne położenie geopolityczne miały zasadnicze znaczenie w trakcie działań militarnych. Po dwóch wojnach światowych ubiegłego wieku pozostało wiele cmentarzy wojennych oraz mogił zbiorowych i indywidualnych. Zachowały się także wspaniałe i unikatowe obiekty architektury obronnej, szczególnie cenne dla miłośników wszelkiego rodzaju militariów.

Szlak Śladami Dobrego Wojaka Szwejka. Miłośnicy literatury Jaroslava Haška mogą przejść, lub przejechać, trasę, którą przebył dzielny wojak. Jest to międzynarodowy szlak pieszy i rowerowy. Prowadzi z Czech przez Austrię, Węgry, Słowację, Polskę, na Ukrainę po miejscach opisanych przez Jaroslava Haška na kartach powieści Przygody dobrego wojaka Szwejka. Polski odcinek szlaku został oficjalnie otwarty

w październiku 2004. Oznaczony jest żółto-czarnymi znakami (barwy Habsburgów), na trasie postawiono 20 tablic informacyjnych i 80 z cytatami ze Szwajkera (w tych samych barwach).

Twierdza Przemyśl (116 km z Pensjonatu Horb)

Była jedną z trzech największych po Antwerpii i Verdun twierdz w Europie i zarazem najbardziej wysuniętą na wschód. W swoim zamierzeniu miała stanowić fortyfikację zabezpieczającą Budapeszt i Wiedeń przed natarciem wojsk rosyjskich. Początek prac budowlanych przypada na okres wojny krymskiej. Wówczas też Przemyśl opasano linią wałów ziemnych długości 15 km. Budowa linii kolejowej biegnącej ze Lwowa przez Przemyśl do Wiednia wymusiła dalszą rozbudowę umocnień, które zaprojektował sławny ówczesny specjalista w dziedzinie twierdz militarnych inż. Daniel Salis Soglio. Wpierw powstawały forty ziemno-drewniane z użyciem cegły, potem lano je z betonu. Niemal do wybuchu I wojny światowej poddawano je ciągłej modernizacji, która doprowadziła m.in. do wyposażenia ich w nowoczesne jak na owe czasy przeciwlotnicowe szybkostrzelne armaty. Wokół fortów powstała cała infrastruktura wojskowa: magazyny, strzelnice, prochownie, koszarzy...

Linia Molotowa (najbliższy fragment w Lesku – schron obserwacyjno-dowódczy, 42 km z Pensjonatu Horb).

Linia „Molotowa”, zbudowana przez Rosjan w latach 1940-41, była systemem umocnień na zachodniej granicy ZSRR. Granicę liczącą 4,5 tysiąca km podzielono na trzy okręgi wojskowe, a w ich ramach utworzono 138 odcinków budowy, w których znalazło się 2,5 tysiąca betonowych schronów wojskowych, z czego ponad 1000 zostało w pełni wyposażonych... Obiekty tzw. „Linii Molotowa” oraz ich niemieckie odpowiedniki można oglądać, korzystając ze szlaku wytyczonego przez Bieszczadzkie Towarzystwo Cyklistów www.btc.bieszczady.pl

Zespół schronowy Stępina – Cieszyna (127 km z Domu Gościennego Borsuczyna, trasą przez Krosno, Glinik Dolny, Pułanki Cieszyńskie. Trasa z Krosna najpierw 980, potem 988 do Cieszyń).

Fortyfikacja została wybudowana przez hitlerowców w latach 1940-41 niemal na pograniczu dwu wsi Stępina i Cieszyna, na północ od Frystaka. Jest to największy zespół schronów kolejowych i zarazem jeden z dwu zachowanych w Polsce...

Zespół tunelu schronowego dla pociągu sztabowego w Strzyżowie (113 km z Pensjonatu Horb, trasą przez Brzozów, Domaradz do Strzyżowa).

Zespół tunelu schronowego w Strzyżowie został zbudowany w latach 1940-41. Sam tunel schronowy powstał przy wykorzystaniu przekopu, wykonanego w Żarnowskiej Górze jeszcze w czasie I wojny światowej przez Austriaków...

Austro-Węgierska strażnica kolejowa koło Tryńczy (170 km z Pensjonatu Horb, trasą przez Przemyśl, Jarosław, następnie nr 77 do Tryńczy)

Jedna z dwóch ufortyfikowanych strażnic tego typu zachowanych w Galicji. Położona w miejscowości Chodaczów, przy moście kolejowym na Wisłoku (między stacjami Tryn-

cza i Grodzisko Dolne). Wybudowana około roku 1905 dla ochrony mostu na wypadek wojny. Przewidziana na 20 ludzi załogi, z połączeniem telefonicznym, ogrzewaniem i sanitariatami.

WYCIEZKI PRZYRODNICZE

Arboretum w Bolestraszcach (122 km z Pensjonatu Horb, ok. 7 km na północny wschód od Przemyśla)

Arboretum, inaczej ogród dendrologiczny, dendrarium – rodzaj ogrodu botanicznego koncentrującego się na hodowli drzew. Arboretum w Bolestraszcach zostało założone w 1975 r., jako pierwszy tego typu obiekt w Polsce południowej. Powstało na bazie XVIII-wiecznych ogrodów krajobrazowych z pozostałościami po fortyfikacji ziemnej byłego zamku z XVI w. Na terenie arboretum znajduje się dwór z końca XVIII w., przebudowany i nadbudowany w połowie XX w. Cennym zabytkiem jest pozostałość po założeniach zamkowych – kaplica z przełomu XVI/XVII w. oraz trzykondygnacyjne podziemia. Arboretum leży na powierzchni 304,1 ha i znajduje się w nim około 3,8 tys. gatunków, odmian i form roślin. Najcenniejsze spośród nich to te, które znalazły się na krajowej czerwonej liście odmian rzadkich, zagrożonych i ginących. Równie ważna jest historyczna kolekcja gatunków, odmian i form drzew owocowych. Rośnie w nim ponad 1000 cisów, 160 magnolii, 200 dereni, ponad 100 cyprysików błotnych, 150 metasekwoi chińskich, ponad 100 miłorzębów dwuklapowych, co może dowodzić niezwyklej wręcz różnorodności, nieporównywalnej z żadnym ogrodem botanicznym w Polsce południowo-wschodniej.

Tel./fax (16) 6716425

e-mail: arboretum@priv6.onet.pl

www.bolestraszyce.com

Muzeum Przyrodnicze BdPN w Ustrzykach Dolnych (70 km z Pensjonatu Horb)

Powstałe na początku lat siedemdziesiątych jest obecnie jednym z największych muzeów przyrodniczych w Polsce. Na trzech piętrach urządzono kilka ekspozycji tematycznych (stałych i czasowych). Bardzo interesująca wystawa pt. „Flora i fauna Bieszczadów” prezentuje najbardziej charakterystyczne dla przyrody Bieszczadów gatunki roślin i zwierząt puszczańskich, bogatą kolekcję dużych ssaków i ptaków, m.in. niedźwiedź, wilk, ryś, żbik, żubr, jeleń, orzeł przedni, puchacz. Tu zobaczycie Państwo słynnego niedźwiedzia ustrzelonego przez premiera Jaroszewicza.

Z kolei wystawa „Geologia Bieszczadów” zapozna Państwa z procesami górotwórczymi, które doprowadziły do powstania Bieszczadów. Ułatwią to liczne tablice, plansze i schematy. Do obejrzenia również próbki skał i minerałów oraz profile glebowe.

Muzeum Przyrodnicze BPN i Ośrodek Naukowo-Dydaktyczny BPN

ul. Belska 7, 38-700 Ustrzyki Dolne

tel. (13) 461 10 91, tel./fax. (13) 461 30 62

Żubry

Bieszczady są jednym z 2 miejsc w Polsce, gdzie żyją Żubry. Pierwsze żubry w Bieszczadach zostały wypuszczane w 1963 roku i początkowo tej reintrodukcji nie przyświecał cel ochronny.

Żubry żerują najczęściej w czterech regionach: na terenie nadleśnictw: Baligród, Komańcza i Lesko (tzw. subpopulacja zachodnia lub stado baligrodzkie), w zachodniej części Nadleśnictwa Lutowska (stado „Tworylne”), na pograniczu nadleśnictw: Lutowska i Stuposiany (stado na Krywce), w południowej części Nadleśnictwa Stuposiany i BdPN. Niestety przez wiele lat nie udało się nam ich zobaczyć... – może Państwu się uda! Na pocieszenie dla tych, którzy nie będą mieli wystarczającego szczęścia w Lutowskich corocznie organizowany jest Dzień Żubra (a w lokalnych knajpach można delektować się Żubrem innego gatunku).

WYCIECZKA ŚLADAMI SZLACHTY (ZAMKI, PAŁACE, DWORY)

Przemyśl (116 km z Pensjonatu Horb). Zamek w Przemyślu wzniesiony został około 1340 roku przez króla Kazimierza Wielkiego. Niszczony i wielokrotnie przebudowywany zatracił swój gotycki charakter. Dzisiejszy wygląd zamek zawdzięcza starostom przemyskim – Piotrowi Kmicie, który w latach 1514-1553 wznosił renesansowy zamek oraz Marcynowi Krasickiemu, który w latach 1616-1631 przebudował go, nadając mu charakter nie tylko fortecy, ale i godnej rezydencji. Dziś wspaniale odnowiony jest siedzibą m.in. Towarzystwa Dramatycznego im. Aleksandra Fredry „Fredreum” – jednego z najstarszych w Europie zespołów artystycznych. Na dziedzińcu zamkowym odkryto fundamenty romańskiej rotundy z absydą i pallatium, datowane na panowanie Bolesława Chrobrego.

Drugi z królewskich zamków możemy oglądać w Sanoku. Podobnie jak przemyska warownia, również został wzniesiony przez króla Kazimierza Wielkiego, a w wyniku przeprowadzonej w XVI wieku przebudowy otrzymał renesansowy charakter. Obecnie w odnowionym zamku ma swoją siedzibę Muzeum Historyczne, które szczyci się wspaniałą kolekcją ponad 700 ikon datowanych od XV do XIX w.

Krasieczyn (107 km z Pensjonatu Horb) – starannie odrestaurowana rezydencja Krasickich i Sapiehów, „perła polskiego renesansu”, podobnie jak Baranów Sandomierski należąca do Agencji ARP z Warszawy. Zamek powstał na przełomie XVI/XVII w. dla wojewody podolskiego Marcina Krasickiego, ulubieńca króla Zygmunta III Wazy. Ma postać potężnego czworoboku, z cylindrycznymi basztami w narożach: Szlachecką (płd.-wsch.), Królewską (płn.-wsch.), Papieską (płn.-zach.) i Boską (płd.-zach.). Z elewacji zachodniej wysunięto ponadto wieżę zwaną Zegarową, do której prowadzi murywany pomost. Północne i wschodnie skrzydło ma charakter mieszkalny, pozostałe stanowią potężne mury parawanowe, zwieńczone wspaniałymi renesansowymi atykami. Szczególnie cenne są bogate malowidła ścienne – sgrafitta, zajmujące łącznie przestrzeń o powierzchni ok. 1 ha. Obok zamku znajdują się oficyna i dawna kordegarda, w których pomieszczono ekspozycję muzealną, ekskluzywny hotel oraz restaurację. O wysokim poziomie świadczonych tu usług świadczy fakt, że w 2000 r. obiekt ten włączono do

elitarnego Stowarzyszenia Europejskich Hoteli Zamkowych i Restauracji. Wokół zamku zachował się również przepiękny park z wieloma unikatowymi okazami drzew, sadzonych w XIX stulecie.

Łańcut (143 km z Pensjonatu Horb) – jedna z najwspanialszych i najlepiej zachowanych rezydencji magnackich w Polsce. Obowiązkowy punkt do zwiedzenia dla wszystkich miłośników historii i starych zamków – obiekt, który ucieczy oko najbardziej wymagającego estety. Łańcucki zamek powstał w latach 1629-41 dla Stanisława Lubomirskiego, wojewody ruskiego i krakowskiego. Potężne mury i bastiony fortecy zdołały oprzeć się nawet wojskom szwedzkim. W połowie XVIII w. dzięki ówczesnej dziedziczce Izabeli z Czartoryskich Lubomirskiej zamek został przekształcony w imponujący zespół pałacowo-parkowy, szczęśliwie zachowany do dzisiaj. Wraz z ręką jej córki Julii Łańcut przeszedł w ręce rodziny Potockich, którzy zgromadzili w zamku wspaniałą kolekcję dzieł sztuki. Podziwiać ją możemy w mieszczącym się w zamku Muzeum Wnętrz Pałacowych. W dawnej powozowni zgromadzono natomiast unikatową na skalę europejską kolekcję powozów i uprzęży konnych. Wokół pałacu zachował się rozległy, przepięknie utrzymany park, pełen rzeźb, fontann i niezliczonych alejek spacerowych ocienionych wiekowymi drzewami.

Dukla (84 km z Pensjonatu Horb) – zespół pałacowo-parkowy Mniszchów z I połowy XVIII w. Powstał na kanwie wcześniejszego, XVI-wiecznego, zamku Jordanów, rozbudowanego wiek później na obronną fortecję bastionową. Składa się z barokowego, trzykondygnacyjnego pałacu nakrytego mansardowym dachem oraz dwóch oficyn wzniesionych na dawnych bastionach. Otoczony wspaniałym, rozległym parkiem krajobrazowym ze stawami.

Lesko (42 km z Pensjonatu Horb) – usytuowany na malowniczym wzgórzu nad Sanem dawny zamek Kmitów z II połowy XVI w. W ciągu wieków kilkakrotnie przebudowywany przez kolejnych właścicieli – Stadnickich i Krasickich, został przekształcony w romantyczny pałac, z zachowanymi elementami dawnej budowli obronnej. Swoją obecną formę zawdzięcza przebudowie z lat 30-tych XIX w., którą z polecenia ówczesnego właściciela Ksawerego Krasickiego nadzorował Wincenty Pol. Klasycystyczny pałac, poprzedzony kolumnowym portykiem, skrywającym schody wejściowe, posiada w swej bryle okrągłą basztę narożną z XVII w. Obecnie w dawnej siedzibie Kmitów znajduje się hotel, z którego warto skorzystać, zatrzymując się w Lesku, zwłaszcza że wieczorami można tu podobno – jak głosi legenda – spotkać tajemniczą Czarną Damę.

Przeclaw (180 km z Pensjonatu Horb) – wspaniale odrestaurowany neogotycki pałac Reyów. W jego bryle zachowały się fragmenty wcześniejszego, renesansowego dworu obronnego, wzniesionego pod koniec XVI w. przez ówczesnego właściciela Andrzeja Koniecpolskiego. Obecny pałac, w stylu angielskiego neogotyku powstał w połowie XIX w. dla Mieczysława Reya, w prostej linii potomka sławnego poety Mikołaja. Ciekawy architektonicznie zamek udostępniany jest zwiedzającym – odtworzone tu min. salę Mikołaja Reja, dawną salę balową, Salę Muzyczną oraz Salę Herbową. W części pomieszczeń znajduje się natomiast hotel.

Sieniawa (172 km z Pensjonatu Horb) – zespół pałacowo-parkowy z XVIII w., dawna siedziba Sieniawskich. Gruntownie przebudowana przez kolejnych dziedziców – książąt Czartoryskich. Starannie odrestaurowana budowla, nakryta pięknymi mansardowymi dachami mieści w swych stylowych wnętrzach hotel.

WYCIECZKA SZLAKIEM NAFTOWYM

Nie każdy wie, że Bieszczady to polski Kuwejt! ...Przynajmniej kiedyś nim były...

Transgraniczny **Szlak Naftowy** łączy ze sobą miejsca związane z narodzinami i historią przemysłu naftowego. Jego główną oś: Jasło – Krosno – Sanok – Lesko – Ustrzyki Dolne – Sambor – Borysław – Drohobycz – Lwów wzbogacają pętlę dla turystyki pieszej i rowerowej.

W II poł. XIX w. ówczesna austro-węgierska prowincja Galicja przeżywała „gorączkę naftową”. Ślady fortun przedsiębiorców oraz pierwsze urządzenia wydobywcze i przetwórcze oleju skalnego znajdują się na trasie szlaku, podobnie jak miejsca związane z działalnością Ignacego Łukasiewicza – wynalazcy lampy naftowej, która zapłonęła w lwowskim szpitalu w 1853 r. On to w 1854 r. w Bóbrce koło Krosna założył pierwszą na świecie kopalnię ropy naftowej, a także destylarnię i rafinerię w Ulaszowicach, Chorkówce i Polance. Szyby naftowe zaczęły też wyrastać w okolicach Sanoka, Leska i Ustrzyk Dolnych. Najważniejszym ośrodkiem „Galicyskiego Teksasu” stało się Zagłębie Borysławsko-Drohobyckie, które znacząco wpłynęło na rozwój regionu. Szlak wiedzie zarówno przez skanseny i muzea, w których zlokalizowano i urządzono ekspozycje poświęcone historii przemysłu naftowego, jak i miejsca, gdzie w czynnych jeszcze kopalniach napotyka się ocalałe, stare urządzenia naftowe. Wyczerpywanie się pokładów, modernizacja procesów wydobywczych oraz reorganizacja struktur górnictwa nafty i gazu w nieodległej przyszłości mogą sprawić, że jedynie trasa Szlaku Naftowego i jego oznakowanie stanowią będą widomy ślad narodzin przemysłu naftowego na tym terenie. Kolorytu zabytkowym obiektom naftowym przydają uroczy krajobraz, determinowany zasobami unikalnej przyrody na całej trasie szlaku, a także wspaniałe zabytki świeckie i sakralne przenikających się kultur, świadczące o bogactwie dziedzictwa kulturowego i złożonej historii tych ziem.

http://www.beskidniski.org.pl/szlaki/naftowy/pl/szlak_main_pl.htm

IMPREZY KULTURALNE W BIESZCZADACH

Dni Gminy Cisna

Co roku, zwykle w lipcu, odbywają się Dni Gminy Cisna. W ciągu dwóch dni, na placu w Centrum Cisnej odbywają się koncerty, konkursy oraz liczne pokazy i prezentacje związane z kulturą regionu. Ostatnia impreza podzielona jest na część folkową oraz na imprezę w stylu dzikiego zachodu. Szczegóły na www.cisna.pl

Jazz w Starym Siole. W kawiarni „Stare Siolo” cyklicznie, najczęściej na przełomie lipca i sierpnia organizowane są koncerty jazz’owe. Informacja o koncertach dostępna jest w kawiarni oraz na rozklejanych w całej gminie plakatach. W Starym Siole koncertowali m.in.: Maciej Grzywacz Kwar-

tet, Jorgos Skolias, Fool-X Trio, Maciej Obara Trio, New Bone, Jacek Kochan & Co., Joanna Gajda Kwartet

Targi Końskie w Lutowiskach

Impreza nawiązująca do przedwojennej tradycji organizowania jarmarków w Lutowiskach. Podczas targów organizowane są: parada koni, pokazy ścieżki huculskiej, jazdy w stylu west, użytkowania koni. Odbywają się całodniowe targi rękodzieła artystycznego i ludowego, kiermasz jadal regionalnego i występy zespołów i kapel ludowych.

Bies Czad Blues

Bieszczadzkie Spotkania Muzyczne

Wieczorem blues, rano połoniny

Największa impreza bluesowa w Bieszczadach - odbywająca się w pierwszy weekend sierpnia.

<https://biesczadblues.pl>

Natchnieni Bieszczadem

Ogólnopolski Konkurs Piosenki Turystycznej i Poetyckiej oraz Ogólnopolski Konkurs Dźwiękosłowa.

www.natchnienibieszczadem.pl

Polecamy busy:

Andrzej	691 916 999
Henryk	608 447 779
Mirek	509 567 591
Mirek	697 250 474
Waldek	501 682 954

INFORMACJA TURYSTYCZNA

Mamy nadzieję, iż przedstawione poniżej informacje pomogą Państwu w planowaniu i organizacji czasu wolnego oraz wypoczynku.

Telefony ratunkowe i inne przydatne

Numer ratunkowy	112
Policja	997
Straż pożarna	998
Pogotowie ratunkowe	999
Punkt apteczny Cisna	(13) 468 64 62
GOPR	601 100 300 985

Pomoc drogowa Lesko

tel.(13) 469 89 69 (24h)

Przewodnicy

Magda Sudacka – kom. 607 092 774

Kamil Krechlik – kom. 693 340 139

Zbigniew Maj – kom. 783 962 272

Sanok

Biuro Promocji Miasta, Rynek 1

tel.(13) 465 28 28, 013 465 28 26.

PTTK Sanok

ul. 3 Maja 2

tel.(13) 463 25 12, (13) 463 21 71

Bieszczadzkie Schroniska

i Hotele PTTK

ul. Mickiewicza 29

tel.(13) 463 10 13, (13) 463 01 23

Lesko

Bieszczadzkie Centrum Informacji Turystycznej

w Lesku, tel./fax (13) 469-66-95

poniedziałek – piątek: 7.30 – 15.30

w soboty, niedziele i w święta biuro nieczynne

Cisna

Informacja Turystyczna w Cisnej

Gminne Centrum Kultury i Ekologii w Cisnej,

38-607 Cisna, tel./fax. (13) 468 64 65

lub (13) 468 63 38 w 22

wtorek – piątek 10.00 – 18.00

sobota 7.30 – 15.30

Wetlina

tel. 500 047 743

Komańcza

Gminne Centrum Informacji Turystycznej

38-543 Komańcza, tel./fax. (13) 467-70-76

Lutowiska

Ośrodek Informacyjno Edukacyjny Bieszczadzkie-

go Parku Narodowego, 38-713 Lutowiska 2

tel. (13) 461 03 50, fax. (13) 461 03 51

Solina

Centrum Informacji Turystycznej

ul. Wiejska 2, 38-610 Polanów

tel./fax (13) 469 24 95

tel. (13) 470 30 28; 470 30 38

Ustrzyki Dolne

Bieszczadzkie Centrum Informacji i Promocji

38-700 Ustrzyki Dolne, ul. Rynek 16

tel. (13) 471-11-30, tel./fax (13) 471-11-30

Stacje i Punkty Ratunkowe Grupy Biesz-

czadzkiej GOPR

SANOK, Stacja Centralna,

ul. Mickiewicza 49

tel.(13) 46 322 04

fax.(13) 464 98 04

e-mail: bieszczadzka@gopr.pl

Rejonowa Stacja Ratownictwa Górskiego

USTRZYKI GÓRNE

tel.(13) 461 06 06

Rejonowa Stacja Ratownictwa

Górskiego CISNA

tel.(13) 468 47 34

POŁONINA WETLIŃSKA,

dyżurka w schronisku PTTK

tel. 603 449 516

DUKLA,

Baza Ratownictwa Ogólnego

tel. 603 996 175

Pod Honem baczówka PTTK

tel. 503 137 279

Pod Małą Rawką baczówka PTTK

tel. 504 170 127

Przełęcz Goprowska pod Tarnicą,

dyżurka sezonowa (lipiec, sierpień)

Wola Michowa Ośrodek Turystyki Górskiej

Latarnia Wagabundy

tel. 502 472 112

PRZEJŚCIA GRANICZNE W WOJEWÓDZ-

TWIE PODKARPACKIM :

1. Przejścia na granicy polsko-słowackiej.

UWAGA: mimo, że Polska i Słowacja są w strefie Schoengen – przy wjeździe na Słowację obowiązkowe jest posiadanie ze sobą dowodu tożsamości lub paszportu.

Roztoki Górne - Ruske Sedlo

Przejście dla ruchu drogowego - powiat biesz-

czadzki gmina Cisna

Rodzaj ruchu granicznego:

turystyczny (wózki inwalidzkie, pieszy, rowerowy),

czynne od 01.04 - 30.09 w godz. 9.00 - 18.00

Radoszyce - Palota

Przejście dla ruchu drogowego - powiat sanocki

gmina Komańcza

Rodzaj ruchu granicznego:

mały ruch graniczny, turystyczny (wózki inwalid-

zkie, pieszy, rowerowy)

czynne od 01.04 - 30.09 w godz. 8.00 - 20.00 i od

01.10-31.03 godz.9.00-16.00

Balnica - Osadne

Przejście dla ruchu drogowego - powiat biesz-

czadzki gmina Cisna

Rodzaj ruchu granicznego:

turystyczny (pieszy)

czynne od 01.04 - 30.09 w godz. 9.00 - 18.00

Łupków - Palota

Przejście dla ruchu kolejowego - powiat biesz-

czadzki gmina Cisna

Rodzaj ruchu granicznego:

osobowy, towarowy

Barwinek - Vysny Komarnik

Przejście dla ruchu drogowego - powiat krośnień-

ski gmina Dukla

Rodzaj ruchu granicznego:

osobowy, towarowy

tel. (13) 437-52-00

Czeremcha - Certiżne

Przejście dla ruchu drogowego - powiat krośnień-

ski gmina Dukla

Rodzaj ruchu granicznego:

turystyczny (wózki inwalidzkie, pieszy, rowerowy)

czynne od 01.04 - 30.09 w godz. 9.00 - 20.00 i od

01.10-31.03 godz.9.00-16.00

Jaśliśka - Certizine

Przejście dla ruchu drogowego - powiat krośnień-

ski gmina Dukla

Rodzaj ruchu granicznego:

mały ruch graniczny

Ożenna - Niżna Polianka

Przejście dla ruchu drogowego - powiat jasielski

gmina Krempna

Rodzaj ruchu granicznego:

mały ruch graniczny, turystyczny (wózki inwalid-

zkie, pieszy, rowerowy)

czynne od 01.04 - 30.09 w godz. 9.00 - 20.00 i od

01.10-31.03 godz.9.00-16.00

2. Przejścia na granicy polsko-ukraińskiej:

Konieczne posiadanie paszportu. Na granicy moż-

liwe kolejk.

Korczowa - Krakowiec

Przejście dla ruchu drogowego - powiat jarosławski

gmina Radymno

Rodzaj ruchu granicznego:

osobowy, towarowy

tel. (16) 628-23-14

Werchrata - Rawa Ruska

Przejście dla ruchu kolejowego - powiat lubaczo-

wski gmina Horyniec

Rodzaj ruchu granicznego:

towarowy

Przemysł - Mościska

Przejście dla ruchu kolejowego - powiat przemyski

gmina Przemysł

Rodzaj ruchu granicznego:

osobowy, towarowy

Medyka - Szezinie

Przejście dla ruchu drogowego - powiat przemyski

gmina Medyka

Rodzaj ruchu granicznego:

osobowy, towarowy

tel. (16) 676-53-02

Malhowice - Niżankowicz

Przejście dla ruchu drogowego - powiat przemyski

gmina Przemysł

Rodzaj ruchu granicznego:

osobowy, towarowy

Krościenko - Smolnica

Przejście dla ruchu drogowego - powiat biesz-

czadzki gmina Ustrzyki Dolne,

Rodzaj ruchu granicznego:

osobowy, towarowy do 3,5 t

tel. (13) 461-21-63

Jaśliśka - Certizine

Przejście dla ruchu kolejowego - powiat biesz-

czadzki gmina Ustrzyki Dolne,

Rodzaj ruchu granicznego:

osobowy (RP i U)